

Takva

ZİLHİCCE 1447

MÜNAFIKLARIN
ÖZELLİKLERİ

- 4 -

**YARI
YOLDA
BIRAKIRLAR**

Bilal Özbuğday

Kalpten Hayata Yansıyan İman:
Mâûn Sûresi
Salih Bağırçan

17

Soru-Cevap Köşesi
Hüseyin Oral

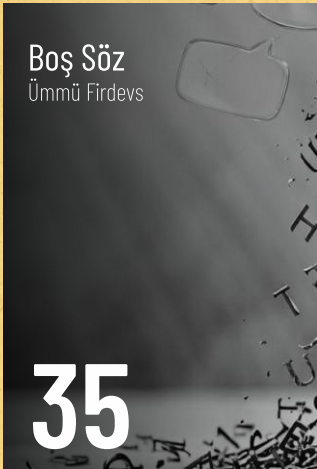
20

Uygarlıkların Beşiğinden Kriz Coğrafyasına;
Suriye'nin Dramı
Burak Öz diken

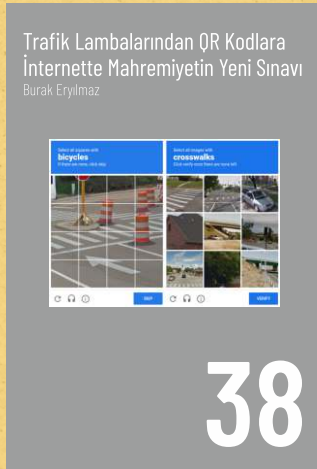
28

Boş Söz
Ümmü Firdevs

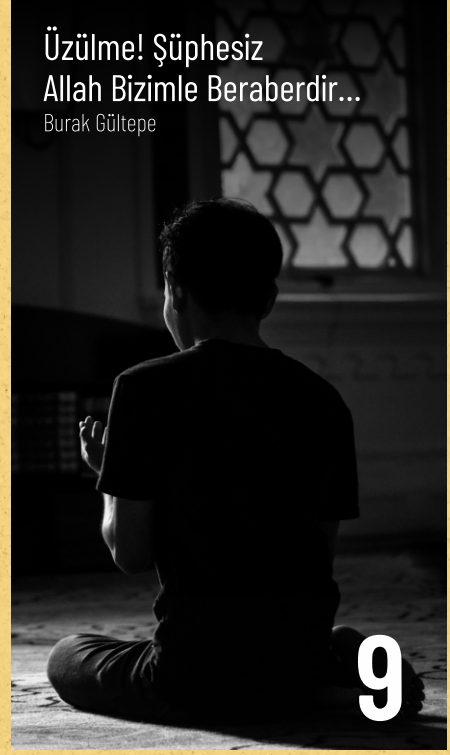
35

Trafik Lambalarından QR Kodlara
İnternette Mahremiyetin Yeni Sınavı
Burak Eryılmaz

38

Üzülme! Şüphesiz
Allah Bizimle Beraberdir...
Burak Gültepe

9

Dünyaya Karşı Hırslı Olma!
Muhammed Fırat

31

Ayın Kitabı

KURANLA NEFİS TERBİYESİ
Ahmed Es-Seyyid
Beka

41

Bismillahirrahmanirrahim

Hamd, ancak Allah (cc) içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ve mağfiret dileriz. Nefislerimizin şerrinden, amellerimizin kötülüğünden O'na sığınırız. Allah (cc) kimi hidayete erdirirse onu saptıracak, kimi de saptırırsa onu hidayete erdirecek yoktur. Salat ve selam da O'nun, bizlere rehber olması için gönderdiği peygamberi Muhammed'e (sav) olsun.

Münafıkların özelliklerinden biri de dostlarını yarı yolda bırakmaları, ihanet ve hainlik etmeleridir. Kalplerinde hastalık bulunan kimseler, tarih boyunca bu kötü hasletleri sergilemişlerdir. Bununla birlikte kişinin yapamayacağı şeyleri vaat etmesi ve sözünde durmaması da Kur'an'da münafıklık alametleri arasında zikredilmiş, müminler ise bu hususta özellikle uyarılmıştır. Bu ayki kapak yazımızda bu hususlar üzerinde duracağız.

Kur'an'ın kısa fakat derin anlamlar barındıran surelerinden biri olan Mâûn Sûresi, insanın iç dünyasını gözler önüne seren önemli ölçüler sunmaktadır. Sure, kâfir ve münafıkların bazı temel özelliklerini haber verirken, müminleri de bu sıfatlara benzemekten sakındırmaktadır. Bu ayki yazımızda, Mâûn Sûresi'nin ışığında bu önemli hususları ele alacağız.

Dergimizin içerisindeki, kıymetli yazarlarımızın, özenle hazırladıkları diğer yazılarımızı da okumanız ve faydalanmanız ümidiyle...

Başarı Allah'tandır.
Velhamdulillah Rabbil âlemin...

Editör

Yarı Yolda Bırakırlar

Bilal Özbuğday

Münafıkların özelliklerinden birisi de yolda bırakmak, arkadaşlarına hainlik ve ihanet etmektir.

Uhud savaşında Rasulullah (sav) müşriklerin bir ordu hazırlığında olduğu istihbaratını alınca niyeti düşmanı Medine'de karşılamak idi. Ancak özellikle genç sahabilerin düşmana olan rağbetleri ile Medine dışında bir savaş olması neticesine varıldı. Halbuki Rasulullah'ın (sav) görüşü de bu değildi.

Bunu fark edince genç sahabiler her ne kadar bundan pişman olup Rasulullah'a (sav) tekrar durumu götürseler de Rasulullah (sav) bundan vazgeçmedi ve düşmanı Medine dışında karşılama kararında sebat etti. Bunun üzerine İslam ordusu bin kişi olarak yola çıktı. Ve belli bir yere kadar gelindikten sonra münafıkların başı olan adam, basit bir gerekçe ile ordunun yaklaşık üçte birini ordudan kopardı.

Gerekçe şu idi: "Muhammed çocukları dinledi ve benim görüşümü önemsemedi. Benim gibi hikmetli ve yaşlı bir adamın tavsiyesini görmezden geldi ve çocukların görüşü ile hareket etti."

Ayrıca şunu da ekliyordu; "Eğer savaş olacağını bilsem o zaman ben de gelirim. Fakat ben bir savaş olacağını düşünmüyorum."

Savaş düşünmeyen bir adam yola düşmüştü! Karar zaten baştan da genç sahabilerin isteği yönünde olmuştu. Ama münafıkların başı olacak olan adam bu gerekçe ve itirazları yeni gündeme getirerek böylesi bir karar almak istemişti. Çünkü asıl gaye yolda bırakmak suretiyle çok daha fazla zarar vermek idi. Baştan bir karar alacak olsa idi bu kadar zarar vermezdi. Münafıkların bu tutumu ile ordudan

ayrılanların tamamı elbette münafıklardan oluşmamakta idi. Ancak kalplerinde hastalık bulunan, bu durumu anlayamayan Müslümanlar da arkalarından giderek orduya verilen zararı daha da büyütmüşlerdi.

Arkadaşlarına, dava yoldaşlarına hainlik etmek, onları çıktığı yolda yalnız bırakmak münafıkların özelliklerindedir. Münafıklar ve kalbinde hastalık bulunanlar asırlar boyu bu hasletlerini sergilemişlerdir.

Elbette verilen bir söz sonrasında, çıkılan bir yol sonrasında yarı yolda bırakmak ve ihanet etmek söz konusu olur. Yolda beraber olmadığı kimsenin yarı yolda bırakılmasından bahsedilemez.

Nitekim Abdullah İbni Übeyy İbni Selül de daha Medine'de iken yola çıkmamış olsa idi bu kadar zarar veremez kendisine de bu kadar itibar eden olmazdı. Ama kendisi önce yola çıktı ki o yolun adamı gibi muamele gördü. Sonrasında ise basit gerekçeler gösterdi ki insanların gözünde onu büyütebilirsin.

Evinden çıkmadan Medine'de konuşan bir adam olsaydı sözü değer bulur muydu? Savaştan geri kalmış savaş kaçkını bir adamın sözüne kim itibar ederdi ki? Ama artık cihad meydanının bir eri olarak kanaat bildiriyordu. Dolayısıyla itibar edilme pozisyonu doğmuştu.

Mücadele ve cihad meydanları işte insanları bu şekilde ortaya çıkarır. Pratikler insanların hallerini ortaya koyar. Nefsin defolarını, zaafalarını en iyi şekilde bu tür amansız ortamlarda ortaya çıkarmak mümkündür.

Sakin durumlarda, mücadele olmayan ortamlarda binlerce insan samimi bir mücahit, son derece fedakâr bir dava adamı olarak kalabilir. Mücadele zeminin olmadığı yerlerde ve zamanlarda hain olanı da

sadık olanı da bilemeyebiliriz. Münafıklar böylesi dönemlerde her yerde olabilirler. En ön safta namaz kılabılır, hutbe verebilir, namaz kıldırabilir, her konuda kanaat, fikir bildirebilirler. Ama mücadelenin çetinleştiği ortamlarda onlar aradan sıvışabilir ve basit gerekçeler ile Müslümanları yarı yolda bırakabilirler.

Nitekim bu olaylar üzerine Allah azze ve celle şu ayeti indirdi;

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ حَتَّىٰ
يَمَيِّزَ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ

"Allah, pisi temizden ayırıncaaya kadar mü'minleri içinde bulunduğunuz şu durumda bırakacak değildir."¹

Yine başka bir ayetinde ise şöyle buyurdu;

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ التَّمْيِ الْجَمْعَانَ فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ
الْمُؤْمِنِينَ

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ
اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ
لِلْكَفْرِ يَوْمَئِذٍ أَقْرَبُ مِنْهُمْ لِلْإِيمَانِ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ
مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ

"İki topluluğun (ordunun) karşılaştığı günde başınıza gelen musibet Allah'ın izniyledir. Bu da müminleri ortaya çıkarılması ve münafıklık yapanları belli etmesi içindi. Onlara (münafıklara), "Gelin, Allah yolunda savaşın veya savunmaya geçin." denildi de onlar, "Eğer savaşmayı bilseydik, arkanızdan gelirdik." dediler. Onlar o gün, imandan çok küfre yakın idiler. Ağızlarıyla kalplerinde olmayanı söylüyorlardı. Oysa Allah, içlerinde gizledikleri şeyi çok iyi bilmektedir."²

Ayette, meydana gelen bu olayların tümünün Allah'ın mümin ve münafıkları bilmesi için olduğu bildirilmektedir. Halbuki Allah azze ve celle kimin ne olduğunu bilmektedir. Ancak bu kulları birbirlerine göstermek içindir. Bunun hikmeti budur. Yani kullar yaşanan olaylar ve imtihanlar ile kullarının bu olaylar karşısındaki tutumu ile kimin ne olduğunun neticesine ulaşır. Bu alamet yani Müslümanlara ve beraber oldukları arkadaşlarına ihanet etmek ve hainlik etmek müminlerin aleyhinde kafirlere yardım etmeyi de eğer içerecek olur ise kişiyi büyük küfür ile kafir yapar. Büyük nifak sahibi kimseler zaten kafir olan kimselerdir. Burada alamet olarak zikrettiğimiz için kafirlerle iş tutarak değil de mücerret olarak sadece ihanet etmeyi, arkadan iş çevirmeyi barındıracak olur ise bir alamet olarak zikredilebilir.

Münafıklar anlaşma yapıp söz verdikleri arkadaşlarını yarı yolda bırakırlar. Hainlik ettikten ve onları yarı yolda bırakırken şirk ve küfür olmayan tüm gerekçeleri zikrederler. Münafıkların bu gerekçelerinin temelinde yatan asıl şey ise korkaklık, menfaatperestlik ya da kendilerini çok fazla önemsemeleri olabilir.

Nitekim münafıklarının başı olan kimse, Uhud olayında kendi fikrinin önemsenmemesini gerekçe göstermekte idi.

Bizim asıl konumuz münafıkların özellikleridir. Ancak şunu da zikretmemiz gerekir ki; Müminlerin yardım görmeleri ve safalarının berraklaşması için yolda kalmaları, imtihan edilmeleri ve musibete uğramaları bir gerekliliktir. Çünkü bu durum, Allah'ın tüm peygamberler ve tevhid davetçileri için bir sünnettir. Allah azze ve cellenin sünnetinde bir değişiklik olmaz. Sünnet, devam edegelen şeydir.

¹ (3/ Ali İmran 179)

² (3/ Ali İmran 166-167)

Allah'ın yardım hususunda değişiklik olmayan ve olmayacak olan sünneti şudur ki; samimi olan ile olmayanı, münafık ile sadık müminleri birbirinden ayırt edecek musibet, imtihan ve belalar gelecek ve her bir kişi bunlar ile denenecektir. Bunun sonunda ise Allah azze ve celle hak eden azınlık topluluk dahi olsa o kimselere yardımını indirecek ve onları dinin hakimi-yeti için muzaffer kılacaktır.

Yapmayacaklarını Söylemeleri

Münafıkların özelliklerinden birisi de sürekli konuşmaları ancak icraat yapmalarını ve icraattan olabildiğince kaçınmalarıdır. Yukarıda ilk zikrettiğimiz husus ile bu özelliğin bağlantısı vardır. İlk özellik ihanet etmek ya da yarı yolda bırakmak insanın ağızından çıkanları yerine getirmesi ile ortaya çıkmaktadır.

İşte çokça konuşmaları, her konuda fikir beyan etmeleri ancak amele gelince bundan hızlıca kaçınmaları ve kaçmaları da onların özelliklerindedir.

Bu alamet asıl itibariyle incelendiğinde insanların birçoğunda olabilecek olan bir haslettir. Çünkü bir konu hakkında konuşmak, fikir beyan etmek, söylem geliştirmek meşakkatsiz bir şey iken, o söylenenler hakkında ortaya bir eylem koymak çok daha zor ve meşakkatlidir.

Bir şeyi yapmak zorluk ile, aynı şeyi konuşmak ise rahatlık iledir. İnsanın konuşması, ağızına her geleni söylemesi ve vaad etmesi kolay bir iştir. Bunu herkes yapar. Ancak ağızdan çıkanların yerine getirilmesi, kullara ve Allah'a verilen sözlerle sadık kalmak ise yorulmayı, terlemeyi, uğraşmayı, fedakârlık etmeyi beraberinde getirir. Bu gerçekten zor bir iştir.

Kişinin yapamayacağı şeyleri söylemesi Kur'an'da münafıkların özellikleri olarak anlatılmak ile birlikte ayrıca müminlerin bizzat sakındırılmış oldukları bir özelliktir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا تَفْعَلُونَ
كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا تَفْعَلُونَ

"Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz?Yapmayacağınız şeyleri söylemeniz, Allah katında büyük gazap gerektiren bir iştir."³

Bu ayetlerin tefsirinde İbni Kesir (rahi-mehullah) şöyle buyurmaktadır;

"Allah azze ve cellenin **"Ey iman edenler! Yapmayacağınız şeyleri niçin söylüyorsunuz?"** buyruğu bir vaatle bulunup yahut bir söz söyleyip onun gereğini yerine getirmeyen kimselerin bu hallerine bir tepkidir."

Yine bir başka ayette Rabbimiz şöyle buyurmaktadır;

وَمِنْهُمْ مَنْ عَاهَدَ اللَّهُ لَنْ اتَّبِعْنَا مِنْ فَضْلِهِ لَنَصَّدَّقَنَّ
وَلَنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ

فَلَمَّا آتَتْهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُعْرِضُونَ
فَاعْتَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا
اللَّهُ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ

"İçlerinden 'Eğer Allah bize lütuf ve kereminden verirse mutlaka bol bol sadaka veririz ve mutlaka salihlerden oluruz' diye Allah'a söz verenler de vardır. Fakat Allah, lütuf ve kereminden onlara verince, onda cimrilik ettiler ve yüz çevirerek dönüp gittiler. Allah'a verdikleri sözü tutmadıkları ve yalan söyledikleri için O da kalplerine, kendisiyle karşılaşacakları güne kadar (sürecek) bir nifak soktu."⁴

³ (61/ Saf 2-3)

⁴ (9/ Tevbe 75-76-77)

Bu ayetlerde münafıkların zikretmiş olduğumuz iki alametine vurgu vardır. Allah azze ve celle'ye verdikleri söz ve bu sözün gereğini yerine getirmek üzerlerine gerekli olduğunda yerine getirmemeleri...

Bu ayetlerde belirtildiği üzere bazı münafıkların yaptığı gibi, sırf kendi çıkarının söz konusu olduğu durumda Allah'a yönelen, üstelik –beklentisine kavuşursa bunları– hayır yolunda kullanacağına dair Allah'a söz veren, kendilerine ilâhî bir lütufta bulunulduğunda ise hemen cimrileşen ve yüz çeviren kimseler nifak alame-tini üzerlerinde taşıyan kimselerdir. Onların ne Allah'a ne kendilerine ne de başka insanlara karşı verdikleri söze güvenilir.

Bu hususa Rasulullah (sav) de vurgu yapmıştır.

"Münafiğın üç alameti vardır; konuştuğunda yalan söyler, vaad ettiğinde vaa-dinden döner, kendisine bir şey emanet edildiğinde ona hıyanet eder."⁵

Rabbimiz yine şöyle buyurmaktadır;

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نَزَّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أَنْزَلَتْ
سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي
قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشَىٰ عَلَيْهِ مِنْ
الْمَوْتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُم

"İnananlar 'Keşke bir sure indirilse!' derler. Fakat hükmü apaçık bir sure indirilip de onda savaştan söz edilince; kalplerinde hastalık olanların, ölüm baygınlığına girmiş kimsenin bakışı gibi sana baktıklarını görürsün. O da onlara pek yakındır."⁶

Bu ayette henüz bir emir gelmeden önce tüm kulların Allah'a yakınlaşmak gayesiyle bir farz talebinde bulduklarını Allah azze ve celle haber vermektedir. Kulların hepsi dilleri ile aynı şeyi isterler. Ancak başa gelince yalnızca bu emri mümin olan kimseler yerine getirirler. Münafıklar ise emirden önce dilleri ile söyledikleri şeyden artık vazgeçmişlerdir. Ve gerekçeleri sıralamak ile meşguldürler. İlk başta münafıklar da isteğe katılmış gibi görünürler ancak emirden sonra onların gerçek yüzleri ortaya çıkar ve donuklaşırlar. Korktuklarının başlarına gelmesinden çekinirler. Ayetin devamında ise sadakatin yani ağızdan çıkan sözler ile amel etmenin daha iyi olduğundan bahsedilmektedir.

"İtaat ve güzel bir söz onlar için daha hayırlıdır. İş ciddileşince Allah'a verdikleri söze bağlı kalsalardı, elbette kendileri için daha iyi olurdu."⁷

Münafıklar zahiren itaat etmekte ve yadırganmayacak, şüphe çekmeyecek sözler söylemektedirler. İş uygulamaya gelince gördükleri gibi olsalar, söylediklerini yapsalar şüphesiz bu onlar için hayırlı olacaktır. Ancak onlar bunu yapmazlar, yapamazlar. Çünkü nifak üzeredirler.

Allah azze ve celle sadık kimseleri hem bu dünyada hem de ahirette doğrulasın. Ve bizleri sadıklardan eylesin... Amin...

⁵ (Buhari)

⁶ (47/ Muhammed 20)

⁷ (47/ Muhammed 21)

Üzülme! Şüphesiz Allah Bizimle Beraberdir...

Burak Gültepe

Takva

Haziran 2026
65. Sayı

takvadergisi.org

Kimin hayatı tamamen kolay ki? Dertler, hastalıklar, borçlar, ihanetler ve kayıplar hepimiz için... Bazen en güvendiğiniz dostunuzdan öyle soğuk bir cümle duyarsınız ki, üzerinden kırk yaz geçse de içiniz bir daha ısınmaz. Kimi hastalıklar hayatınıza bir girer ve her şeyi altüst eder; öyle ki şifası ancak ölümle gelir. Bazen de dürüst bir insanı bile borçlar yıpratır; sözünde duramaz hale gelir, yalan söyler ve bütün itibarı zedelenir.

Ancak bu ömür, sürekli kara kara düşünerek geçmez. Şöyle bir toparlanıp silkinmek gerekir. Tam bu noktada şu hadis-i şerifi nazarlarınıza sunmak istiyorum:

انظروا إلى منهن أسفل منكم ولا تنظروا إلى منهن فوقكم فهو أجدر
أنلا تزدروا نعمة الله عليكم

"Hayat şartları sizinkinden daha aşağıda olanlara bakınız; sizden daha iyi olanlara bakmayın. Bu, Allah'ın üzerinizdeki nimetini hor görmemeniz için en uygun yoldur."¹

Elindekini Kıymetini Bilen, Zaten Çok Şeye Sahip Olduğunu Fark Eder!

Hiçbir imtihan seni üzmemek için hayatına girmez. Sana Allah'ın kapısını çalmayı öğretir. Kimseden bir şey bekleme! Güzel şeyler ancak Allah'tan gelir. Şu ayeti bir tefekkür et:

"Eğer Allah'ın sizin için nimetlerini saymaya kalksanız kesinlikle sayamazsınız. Şüphesiz ki Allah çok bağışlayan ve çok merhamet edendir."²

Şükredenler az olduğu gibi nimetleri gören de azdır. Dostum! Çevrene bir bak, kolaylıklara bir bak. Çeşmeden akan su, sağlığın, bineğin ve arkadaşların, aslında büyük bir nimettir.

Yalnızlığın dili olsa...

Aişe anamızın evladı olmadı. Hatice anamız, gönlünün huzuruna kırk yaşında kavuşabildi. Meryem (as) hayatı boyunca bir eşe yaslanamadı. Asiye, Firavun gibi bir eşle imtihan oldu. Rasûlullah'ın (sav) kızı, maddi zorluklar çekti... Kimsenin hayatı güllük gülistanlık değildi, her mümin, imanı ölçüsünde sıkıntılar çekti.

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَى رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ

"Zekeriya'yı da an! Hani Rabbine 'Rabbim! Beni tek başıma bırakma, sen varislerin en hayırlısının' diye yalvarmıştı."³

Bu duaya ne kadar da muhtacız! Nice insan vardır ki yalnızdır ve bu yalnızlığa kendisi de şahittir.

İnsan dertleşecek birini bulamaz da içi içini yer. İşte bu yüzden yanında salih bir eşi, omuz omuza vereceği sadık dostları olanlar, sahip oldukları bu büyük nimetin kıymetini bilsinler. Salih arkadaşlıklar, bu dünya sürgününde insanın sığınacağı en huzurlu limanlardır. Onları incitmeyin, onları kaybetmeyin. Çünkü insanın insana vereceği en büyük teselli "buradayım" diyen bir çift göz ve samimi bir duadır. Allah aşkına, sizin için annenizden daha samimi dua eden birisini biliyor musunuz? Onlara iyilik edin, dualarını isteyin. İşte mutluluk budur.

Yûsuf suresinden bir nasihat; Mutluluğunu yüksek sesle anlatma! Unutma ki hasedin uykusu oldukça hafiftir.

Hâlden anlayana dek gelisin!

Bazen hayatta öyle anlar gelir ki elden hiçbir şey gelmez. Sadece durup beklemek veya bir omuza yaslanmak istersiniz.

¹ (Müslim.)

² (16/Nahl 18)

³ (21/Enbiya 89)

Tıpkı her şeyini geride bırakıp Medyen'e sığınan Musa (as) gibi... O, başından geçenleri anlattığında Şuayb'ın (as) dudaklarından dökülen o ilk cümle, asırları aşan bir teselliydi:

"Korkma, o zalim kavimden kurtuldun" dedi.⁴

Bazen elden bir şey gelmez. İşi olmayan, eşi olmayan, evlat hasreti çeken, hasta olan ve ağır dertlerle boğuşan nice insan bir teselliye muhtaçtır. Günümüzde insanlar dertleşecek birini bulmakta zorlandıkları için bedelini ödeyip psikologlara içlerini açıyorlar.

Oysa sadık bir dost ile psikolog arasında dağlar kadar fark vardır. Düşünsenize; birisi sizi profesyonel bir mesai içinde dinlerken, diğeri gözlerinizin içine bakıyor, acınızı hissediyor ve belki de sizinle ağlıyor... Siz hangisini tercih edersiniz?

Bir psikoloğun şu tespiti beni derinden etkiledi: "Terapiye ihtiyacı olanlar gelmiyor, onların kurbanları geliyor."

Bu yüzden dertli insanları kaçırmayın! Teselli verin ve gönüllerini ferahlatın. Hiç şüphesiz bu da bir ecirdir/ibadettir.

Ya da derdinizi, sadece içtenlikle dinleyenlere açın. Bu insanlar size bir psikologdan daha iyi gelecektir. "Bütün psikologlar da kötüdür, yardımcı olamazlar" demek istemeyiz. Şu gerçeği de unutma: Tecrübeli kişilerle beraber ol! Çünkü onlar bu tecrübelerini büyük zorluklarla edinmişlerdir; sen ise onları bedavaya alırsın.

Güzel şeyler Allah'a bırakınca gelir, Allah'ı bırakınca değil!

Dünya, insanı bazen sahip olduklarıyla bazen de mahrum bıraktıklarıyla sınar. Ancak kalbi mutmain kılan en derin hakikat,

Rabbimizin şu müjdesinde gizlidir: **"Şüphesiz senin için son olan (ahiret), ilk olan (dünyadan) daha hayırlıdır."**⁵

Şayet Allah Teâlâ dünyayı sevseydi peygamberini ondaki hiçbir şeyden mahrum etmezdi!

Subhânallâh! Ne büyük ne güzel bir teselli. O halde elde edemediklerine üzülme! Nimete kavuşanlar Allah'ın sevdiği kullar demek değildir. O yüzden gıpta etme! Verilmeyen, yitirdiğin belki senin için daha hayırlıdır. Allah'ın verdiği ve vermediğine rıza göstermek kul için en büyük hayırdır. Her şeyin bir hikmeti vardır; bazen yitirdiğini, kaybettiğini sandığın şey, seni daha büyük bir beladan koruyan rahmettir.

Dünya geçicidir ama sabırla ve teslimiyetle yaşanan her an, ahirette ebedi bir mükâfata dönüşebilir. Allah bilir, siz ise bilmezsiniz!

Her şeye gülme kardeşim!

Hayatı sadece bir eğlenceden ibaret sanıp başkalarının imtihanları üzerinden mizah üretmek mümin ahlakından değildir. Ne düşüncesiz bir insan olun ne de etrafınızda bu tür dilleri barındırın. Maalesef, ibret nazarıyla bakmak yerine her şeyle dalga geçen, insanların halini anlamadan gelişigüzel laf atan "boş" yaşayanlar az değil.

"Kardeşinin uğradığı belaya (dert ve musibete) sevinme! Allah ona afiyet verir de seni o belaya müptela kılar."⁶

"Daha evlenmedin mi?", "Hala işsiz mi geziyorsun?", "Bir baltaya sap olamadın...", "Sen de her zaman hasta mısın?" gibi sorular, aslında soru değil birer ok gibidir, saplandığı yüreği kanatır.

⁴ (28/Kasas 25)

⁵ (93/Duhâ 4)
⁶ (Tirmizi)

Senin bugün sahip olduğun "afiyet", yarın bozulabilir ve imtihana dönüşebilir. Bugün güldüğün o dert, yarın senin en büyük sancın haline gelebilir. Efendimiz (sav) bizi bu konuda çok net uyarır:

"Kardeşinin uğradığı belaya sevinme! Allah ona afiyet verir de seni o belaya müptela kılar."

Hülasa; islah olmayan, boş konuşmayı alışkanlık haline getiren insanlardan uzak durun ki mutlu olun. Diğer taraftan ağzınızdan çıkan ise kulağınız duysun. Benzer bir imtihana düşebileceğinizi düşünün ve insanların kalbini düşünmesizce kırmaktan sakının.

Ben hüznümü kederimi kime arz edeyim?

Sakin yanlış kişilere arz etme kardeşim! Elinden bir şey gel(e)meyen, teselli vermeyi akıl edemeyen, yol gösteremeyen hatta üzerine bir de senin kötü durumuna sevinenlere bir şey söyleme!

Yakub (as) çocuklarını toplayıp onlara içini dökmeydi. Zaten üzüntüsüne sebep olan onlar değil miydi? O şöyle dua dedi:

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي لِاللَّهِ هُوَ أَعْلَمُ مِنَّا اللَّهُمَا لَا نَعْلَمُونَ

"Ben keder ve üzüntümü yalnız Allah'a açarım ve Allah katından sizin bilmediğinizi bilirim."⁷

Yüce Allah, kulunun halini kulundan daha iyi bilir. Uzun mısralara, şiirlere gerek yoktur. Senin Rabbin, gözünden akan yaşın sebebini en iyi bilendir.

Mal da yalan mülkte yalan, gel biraz da...

Mülk (iktidar) mal, iş, eş, çocuk yok diye üzülme! Yüce Allah, mülkü sevdiğine de verir sevmediğine de verir. Ancak imanı yalnızca sevdiğine verir.

Süleyman (as) şükretti ve salihlerden oldu. Firavun ise nankörlük etti ve zalimlerden oldu. Mal ve makam verilip de kibirlenmeyecek kaç kişi tanıyorsun? Yahut kendini fitnelere karşı dayanıklı mı sandın! Sana verilmeyen muhakkak senin için hayırdır.

Allah'a hüsnü zan nerede?

Kimileri "ibadetimi zikrimi tam yaptım ama işim rast gitmiyor" diyor. Kardeşim, Allah ile pazarlık mı yapıyorsun?

Senden daha zor durumda olanlara bak! Şu anda hastanelerin acillerinde kimler vardır kim bilir? İlla görmen gerekiyorsa bir gezmeni tavsiye ederim. Baygın yatan, fişe bağlı kalmış son günlerini geçiren, böbreği bitmiş makinaya bağlı insanlar, baypas ameliyatı olup göğsü yarılmış, en ufak hareketinde canından can kopan hastalar, zar zor nefes alıp verenler... Sen ve yakınların afiyette ise bunun ne büyük nimet ve sevinç olduğunu bil.

Rasulullah'ı (sav) hatırla! Kaç tane çocuğunu kendi elleriyle defnetti. Bir babanın kalbinin ne hale geldiğini düşünabiliyor musun? Kaldı ki gözünden akan yaşları bu asırda dahi okuyoruz. Çünkü o (sav) çok yumuşak kalpli idi ama sabretti.

· Mekke'den hicret ederken Burak bineğini kimse kapısının önüne getirmedi.

· Hendek günü ebabil kuşları düşmana akın etmedi.

· Karnına taş bağladı, zehirli koyundan yedi. Cebrail (as), o anlarda geldiği ile sıkıntısını gidermedi.

· Borçlu vefat etti. Zengin bir Müslümana sırtını dayamadı.

· Hanımlarından eziyet gördü, onlardan 1 ay kadar ayrı kaldı. Ama kimseye şikâyet etmedi.

⁷ (12/Yüsuf 86)

Hülasa, senden dertlisini görmek acını hafifletir. Arada peygamberlerin hayatını bir tefekkür etmeni tavsiye ederim.

İnsanlar seni terk eder ve edecek ama...

Bedir savaşından önce Allah'ın Resulü (sav) şöyle dua etti:

اللَّهُمَّ لَا تُهْلِكْنَا، اللَّهُمَّ لَا تَتْرُكْنَا

"Allah'ım! Bizi helak etme, bizi terk etme..."

Bil ki! Fani herkes seni terk edecektir. Peygamberinin babasız yetim doğduğunu, kısa süre sonra annesini kaybettiğini bilmez misin? Tabii bir de yıllar sonra gelen hüznü yılını; Mekke'de azınlık iken Hatice anamızın ve Ebu Talib'in vefatıyla hüznü boğulduğunu...

Şunu da kendisi haber verdi:

"Cebrail bana geldi ve 'Ey Muhammed! Dilediğin kadar yaşa, mutlaka öleceksin. Dilediği sev, mutlaka ondan ayrılacaksın. Dilediğini yap, mutlaka karşılığını göreceksin' dedi."

Fani kimseler vefalı kimseler olsa da her zaman yanında bulunamazlar. Hayat böyledir. Yaşlılık, hastalık ve ölüm ayırabilir... O halde kendinizi, kendinizle zaman geçirmeyi yalnızlık sanmayacağınız şekilde yetiştirin.

Geçmiş için Allah'ın rahmetine, şu an için Allah'ın yardımına, gelecek için Allah'ın vaadine güvenin!

Allah'ın Rahmeti geniştir!

صَاقَتَعَلَيْهِمَا لِأَرْضِ صُبَيْرٍ حُبَّتْ صَاقَتَعَلَيْهِمَا نَفْسُهُمْ

"Yeryüzü bütün genişliğine rağmen onlara dar gelmiş, vicdanları da kendilerini siktikçe sıkıştı."*⁹

İmtihanlar ve sıkıntıların çoğaldığı, göğsün daraldığı zamanlar olacaktır. Bil ki Allah'tan başka sığınacak, kaçılacak yer yoktur. Zikir, dua ve sığınışla Allah'a yönel.

Her daralma bir genişliğe gebedir. Sabırla bekleyen, dua ile direnen, sonunda ferahlığın kapısını aralar. Çünkü Allah sabredenlerle beraberdir.

- İşler kesada uğrayabilir ancak haram yollara meyiletme, imtihanda olduğunu unutma.
- Bir yalan seni bu dünyada kurtarabilir ama ahirette karşına çıkacağını unutma.
- Kardeşinin arkasından konuştuğunda o seni duymayabilir ama ya yan odadaysa? Ya da kıyamet gününde duyarsa?

Her durumda Allah'tan kork! Rabbin sana bir çıkış yolu verecektir. Zira Allah'ın rahmeti geniştir. Ey kalbi daralan! Unutma ki en karanlık an, sabaha en yakın olandır. Hayat planladığın gibi gitmediğinde kendine şunu hatırlat: Bazen nasip olmaması da nasiptir.

Tevekkül, kalbin ilacıdır!

وَإِذَا مَرَّ صُتْفَهُو يَشْفِينُ ط

"Hastalandığım zaman bana şifâ veren O'dur."*¹⁰

Ne kadar güzel ve hoş bir itiraf! "Kendiliğinden geçti, ilacı vaktinde aldım, doktorum şifa verdi" değil... Bana, hastalığı da şifayı da veren Allah'tır. Bu söz, hem imtihanda olma bilincini hem de nereye yönelmen gerektiğini gösterir. Hastayken ümidini yitiren pek çoktur. Hatta uzayan günler olunca ölümü bile temenni ederler.

⁹ (Hâkim ve Taberani)

⁹ (9/Tevbe 118)

¹⁰ (26/Şu'arâ 80)

Hayır! Böyle yapma. Senin için neyin hayırlı olduğunu bilemezsin. Senin hakkında "sabretti" denmesini istemez misin? Yüce Allah, seni kendine yaklaştırmak, ölümü hatırlatmak ve günahlarını dökmek istemiştir. O halde O'nun hükmüne razı ol.

Sebeplere sarılmak elbette gerekir; ilacı iç, doktora git, tedavi ol... Ama kalbinin yönü Allah'a dönük olsun. Tevekkül, sebepleri kullanıp sonucu Allah'a bırakmaktır. Tevekkül, kalbin Allah ile sessiz anlaşmasıdır. Şifa O'ndandır, derman O'ndandır, huzur O'ndandır.

Bir Sabah Gelecek Kardan Aydınlık!

Rabbim! Senin takdirin benim ter-cihimden hayırlıdır. Rabbinden ve rahme-tinden asla ümit kesme. Annen, baban, eşin, çocukların sana üzüyor olabilir, üzerine titriyor olabilirler. Ama onlar gaybi bilmezler.

Hiç kimse seni Allah'ın sevdiği kadar sevmeyecek! Ancak Allah Teâlâ, kullarına karşı çok merhametlidir. Her şeye gücü yeter.

Sen sorumluluklarını yerine getir, gerisini Allah'a bırak. İnsanlar seni terk edebilir, imkanlar tükenebilir, umutlar solabilir. Ama Allah'ın yardımı tükenmez. O, kulunun duasına icabet edendir. Yeter ki sen O'na yönel, O seni asla yalnız bırakmaz.

"Erkek olsun kadın olsun mü'min olarak kim salih amel işlerse ona dünyada elbette temiz ve güzel bir hayat yaşatırız. Âhirette de onları yaptıkları en güzel işleri esas alarak mükâfatlandırırız."¹¹

Bu Dünyada Ömer'i ne ağlatabilir!

Hiçbir şey mi?! Ömer (ra) gibi sert kişi bile dünya imtihanları karşısında hıçkırıklara boğulup ağlayabilir.

Abdullah bin Şeddad şöyle diyor: "Mescidde sabah namazını kıılıyordum, son safta iken Ömer bin Hattab'ın hıçkırıklarını duydum. Şu ayeti okuyordu: **"Ben tasa ve üzüntümü ancak Allah'a arz ederim."**

O halde sen ben kim oluyoruz ki sürekli iyilik ve güzellikler bekliyoruz. İmtihan, musibet ve belalar anında dik duruşumuz kayboluyor, hemen yitip gideceğimizi sanıyoruz.

İmtihan başlarken 'ben pes ettim' diyenlerle dolu etrafımız. Nedir bu sabırsızlık? Nedir bu tahammülsüzlük?

İman olmadan, cennet hedeflenmeden, dünya imtihanlarının üstesinden gelinebilir mi? Kalbimizde durum şöyle: Dünya hedef, beklenti yüksek ve ele geçen az bir şey... Nasıl sabredilebilir?

Unutma ki dünya imtihan yurdudur ve her zaman sana güzellik sunacağını sanma! Dünyada yas, acı ve keder vardır. Hazırlıklı ol, ansızın yakalanma.

O'na açılan eller, boş çevrilmez...

Ey dünya sıkıntıları ile bunalmış kardeşim! Dert yanıyorsun ama sebeplere eksik sarılıyorsun.

الصَّدَقَةُ تَدْفَعُ الْبَلَاءَ وَتُطَيِّبُ الْعَمْرَ

"Az sadaka çok belayı defeder."¹²

Çok düşünmek sorunları gidermez! Bir gün kırkayağa sormuşlar; hangi ayağını önce atacağını nereden biliyorsun...? Kırkayak o günden sonra yürüyememiş!

O halde çok düşünüp planlar yapmayı bırak. Planlar yaparak açılmayan kapılar, istiğfarla veya sadakayla açılır. Yüce Allah'ın şu vaadine kulak vermez misin?

¹¹ (16/Nahl 97)

¹² (Heysemi)

"Bir kimse istiğfarı dilinden düşürmezse, Allah Teâlâ ona her darlıktan bir çıkış, her üzüntüden bir kurtuluş yolu gösterir ve ona beklemediği yerden rızık verir."¹³

Gece Yarısını Fırsat bil!

Günahların dualarının kabulü önünde bir engel olabilir. İstiğfar ile dök günahlarını, sonra temiz bir kalple Allah'ın kapısını çal. Rahmetin indiği seher vakitlerini ganimet bil. Kudsi bir hadisi şerifte yüce Allah şöyle buyurur:

"Yok mu bana dua eden, duasına icabet edeyim. Yok mu benden bir şey isteyen, istediğini ona vereyim. Yok mu benden af dileyen, onu affedeyim."¹⁴

İnsanların sıkıntılarını gider ki, Allah da senin sıkıntını gidersin.

Kardeşinin yardımında olduğun sürece Allah'ın da senin yardımında olduğunu unutma. Musibet anında ölümü temenni etmek/istemek caiz değildir. Çünkü bu, Allah'ın takdirine razı olmamanın ve sabırsızlığın göstergesidir.

Zorluk zamanında imtihanın şiddeti artar, kişi psikolojik olarak bir yıkıma uğrar. Hayatın zorlukları sabırla aşılır. Ölümü istemek çözüm değil, imtihanı terk etmektir. Allah, insanı sabır gösterebilecek şekilde yaratmıştır.

Ey kardeşim, kendine bu kadar yüklenme, sen de ilk defa yaşıyorsun bu hayatı... Çoğu bunalımda olan insan, kendini kötüler. Çevresindeki insanlar da kötü oluyor olabilir. Halbuki gerçek kişilik çok farklı olabilir. Beyin gerçeği değil, tekrar edileni kabul eder. Ne söylersen, bir süre sonra ona inanırsın.

Olumlu düşün, güzel şeyler söyle! Bunun senin gönlünde yeşerdiğini, umut olduğunu göreceksin. Çünkü Müslüman, ümitsiz olmaz. Gözyaşının ardından tebesüm geleceğini bilir. Olumlu düşünmek ise sünnettir. Çünkü mümin, başına gelen her işte bir hayır arar. Zorlukta sabırla, nimette şükürle yaşar.

"İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi raciun" diye söyleyin ve bir ecir bekleyin. Zaten katlanmaktan başka çare yok, neden sonunda bir ecir olmasın! O halde sabredin. Ağlatan Mevlam yine güldürecektir. Her mahrum kalışın bir bayramı vardır. Sen Allah'a güven.

Kuyu Derin ve Ben Yûsuf değilim

Ama Yûsuf'un Rabbi benim de Rab-bim... **"Ancak tövbe edip inanan ve salih amel işleyenler başka. Allah işte onların kötülüklerini iyiliklere çevirir."**¹⁵

Kimileri suçluluk içinde "affedilmeyecek hatalar, çok büyük günahlar işledim" diyor ve işlediği günahların affedilemez olduğunu düşünüyor. Bu düşünce, şeytanın en büyük tuzaklarından biridir. Çünkü Allah'ın rahmeti, bizim hayal gücümüzün bile ötesindedir.

Hayır! öyle değil. Bizim çok merhametli bir Rabbimiz var. O, kulunun samimi bir şekilde "Rabbim beni affet!" demesini yeterli görmektedir. Tövbe kapısı ise son nefese kadar açık. Yeter ki içtenlikle dönelim.

Hangimiz günahsız ve hatasız kimsele-riz? Allah'ın bağışlamayacağı bir günah biliyor musun? Allah, insanı zayıf yaratmıştır. Günaha meyilli olduğumuzu bilmektedir. Ne yaparsan yap; yaptığın şeyin Allah'ın merhametinden büyük olduğunu düşünme! Çünkü O **'kötülükleri iyiliklere çeviren'**dir. Yeter ki sen samimi ol, pişman ol ve bir daha aynı hataya dönmemeye azmet.

¹³ (Ebu Davud)

¹⁴ (Müslim)

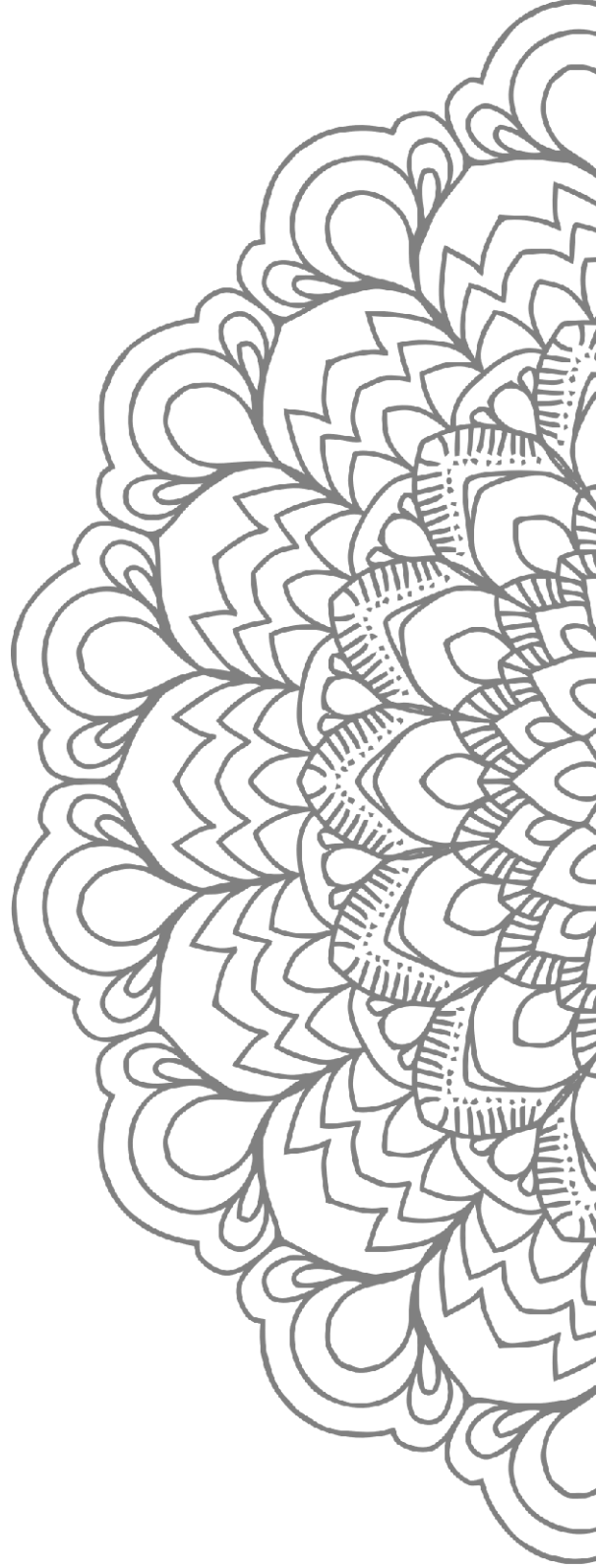
¹⁵ (25/Furkan 70)

Bir kimse:“Beni beğenmemeniz umurumda değil” dedi ve ekledi: “Cennetin yolu sizin bahçenizden geçmiyor!”

Akrabalarının, arkadaşlarının veya komşularının sana yaptıklarından ve dediklerinden ötürü üzülmeği bırak. Cennetin yolu, Allah'ın rızasından geçiyor. O halde O'na göre hareket edelim. O (cc) haddi aşan kullarına karşı bile her şeye rağmen rahmet sahibidir. O halde bu güzelliği, bir ömür boyu suistimal etmeyin. Sahi, artık Kur'an'ın rehberliğine sığınacak mısınız? Resûlullah'ın (sav) izini sadakatle takip edecek misiniz? Esas imtihanınızı unutmayın. Çünkü Rabbinizin nazarı sizinle beraberdir.

Dua ve Her Zaman Dua!

Ey kalpleri çekip çeviren, dilediği yöne döndüren Rabbimiz! Bizim kalplerimizi Senin dinin ve itaatin üzere sabit kıl. Göğsümüzü daraltan her türlü dünya meşakkatine karşı bizlere sabır, vakar ve genişlik lütfeyle. Bizleri Senden başkasına muhtaç etme; nimetlerine hakkıyla şükreden izzetli kullarından eyle. Âmin.

Kalpten Hayata Yansıyan İman: Mâûn Sûresi

Salih Bağırçan

وَلَا يَخْضِرْ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ

Takva

Haziran 2026
65. Sayı

takvadergisi.org

Kur'ân'ın kısa ama derin anlamlar barındıran surelerinden biri olan Mâûn Sûresi, insanın iç dünyasını açığa çıkaran çarpıcı bir ölçü sunmaktadır. Bu sure, yalnızca inkâr edenleri değil amelleriyle inancı arasında kopukluk yaşayan herkesi muhatap alır. Kâfir ve münafıkların bazı temel özelliklerini sıralarken müminleri de bu sıfatlara benzetmekten şiddetle sakındırmaktadır.

Yetimi itip kakmak, yoksulu doyurmaya teşvik etmemek, namaza karşı duyarsız olmak, ibadetleri gösteriş için yapmak ve en basit yardımları bile esirgemek... Bunlar imanın ruhuyla bağdaşmayan davranışlardır. Sûre adeta mümine şöyle seslenir: "Bu vasıflardan uzak dur; zira bunlar senin özüne ait değildir. Kim bir topluluğa benzerse o da onlardandır."

İnkârın Ahlâka Yansıması

Sûre dikkat çekici bir soru ile başlar:

"Hesap gününü yalanlayanı gördün mü?"

Bu soru, yalnızca bir bilgi talebi değil aynı zamanda zihni uyandıran bir çağrıdır. Çünkü burada anlatılan tip, çoğu zaman açık bir inkârcı kimliğiyle değil, davranışlarıyla kendini ele verir. Hesap gününü inkâr eden kimşenin kalbinde merhamet zayıflar, sorumluluk duygusu körelir. Bunun ilk tezahürü ise yetime karşı tavrında ortaya çıkar.

Yetimi itip kakmak, sadece fiziksel bir davranış değil, kalpteki katılığın dışı vurumudur. Aynı şekilde onu ihmal etmek, görmezden gelmek de aynı derecede ağır bir kusurdur. Çünkü yetim, toplumun en korunmasız ferdidir ve ona karşı gösterilen tavır, insanın merhamet ölçüsünü ortaya koyar.

Kur'ân'ın dikkat çektiği bu incelik, bir hakikati hatırlatır: Ceza, amelin cinsindedir. Unutan, unutulur; iten, itilerek karşılık görür.

Yoksula Karşı Duyarsızlık

Sûre, bir adım daha ileri gider ve yoksula karşı ilgisizliği gündeme taşır. Burada dikkat çekici olan, yalnızca yoksulu doyurmamak değil, onu doyurmaya teşvik bile etmemektir.

Bu, kalbin donukluğunu gösteren daha derin bir işarettir. Çünkü iyiliği teşvik etmeyen, çoğu zaman kendisi de o iyiliği yapmıyordur. Kur'ân'ın başka ayetlerinde cehennem ehlinin itirafları arasında bu hususun zikredilmesi, meselenin ciddiyetini gözler önüne serer.

Gerçek yoksul ise her zaman kapı kapı dolaşan kişi değildir. Asıl yoksulluk, ihtiyacı olduğu hâlde bunu dile getiremeyen, fark edilmediği için yardım alamayan hâlin adıdır. Bu da mümine ayrı bir sorumluluk yükler: Görmeden fark etmek, istenmeden vermek.

Namaz ve Gaflet

Sûrenin en çarpıcı uyarılarından biri de şu ayette yer alır:

"Yazıklar olsun o namaz kılanlara!"

İlk bakışta şaşırtıcı görünen bu ifade, hemen ardından açıklanır:

"Onlar ki namazlarından gafildirler."

Burada kastedilen, namaz içinde dalgınlık değil; namazın kendisine karşı gösterilen ihmaldir. Vakti önemsememek, geciktirmek, hatta terk etmek... Bunlar, imanın zayıflığına işaret eder.

Namaz, amellerin kalbi gibidir. Nasıl ki kalp bozulduğunda bedeninin tamamı etkilenirse namazdaki bozulma da diğer amelere sirayet eder. Bu yüzden namazı korumak, aslında imanı korumaktır.

Riya: Görünmek İçin Yaşamak

Sure, ibadetin en tehlikeli hastalıkla-rından birine de dikkat çeker: Riya.

İnsanların beğenisini kazanmak için yapılan ibadet, özünü kaybetmiş bir kabuk gibidir. Dışarıdan bakıldığında güzel görünse de içi boştur.

Kur'ân, münaflıkları anlatırken onların namaza isteksiz kalktıklarını ve bunu sadece insanlara göstermek için yaptıklarını bildirir. Bu da ibadetin, Allah ile kul arasında olması gereken samimi bağını zedeler.

Küçük İyiliklerin Büyük Önemi

Surenin son vurgusu ise çoğu zaman ihmal edilen bir noktaya işaret eder: "Mâûn"

Bu kelime, en basit yardımları bile kapsar. Bunları bile esirgeyen bir kalp, aslında daha büyük iyiliklere de kapalıdır. Oysa İslâm, paylaşımı yalnızca büyük yardımlarla sınırlamaz; günlük hayatın içindeki küçük iyilikleri de ibadet kapsamına alır.

Komşunun ihtiyacını karşılamak, bir eşyayı ödünç vermek, birinin işini kolaylaştırmak... Bunlar basit gibi görünse de, ahirette büyük karşılıklar doğurabilir.

Sonuç: Üç Temel, Üç Tehlike

Bu kısa sure, insan hayatının üç temel alanını özetler:

İtikatta: Doğrulamak ya da yalanlamak

Ahlâkta: Merhamet ya da katılık

İbadette: İhlâs ya da riya

Aynı şekilde üç büyük tehlikeyi de ortaya koyar: İnkâr, günahkârlık ve gösteriş.

Buna karşılık Kur'ân'ın müjdesi üç esas üzerine kuruludur: İman, takva ve ihlâs.

Mâûn Suresi, bütün bu hakikatleri birkaç ayette toplayarak insana aynayı tutar. Kısa ama sarsıcı bir uyarı olarak şunu hatırlatır:

İman, sadece sözde değil merhamette, ibadette ve paylaşımda kendini gösterir.

Soru-Cevap Köşesi

Hüseyin Oral

Takva

Haziran 2026
65. Sayı

takvadergisi.org

Ayette ve bazı hadislerde bahsedilen Makam-ı Mahmud nedir? Peygamberimizin Allah'ın arşının üzerine oturtulması mıdır? Bu meseleyi nasıl anlamamız gerekir?

Allah Teâlâ'nın **"(Ey Nebi!) Gecenin bir kısmında (uykundan) kalk, sana mahsus nâfile olarak onunla (Kur'an ile) namaz kıl (ki kadrin yücelsin ve derecelerini yükselsin). Umulur ki Rabbin (kıyâmet günü insanlara şefaathçi olman için) seni Makam-ı Mahmud'a (övülen makama) ulaştırır."**¹ ayeti hakkında "Makam-ı Mahmud, Allah Teâlâ'nın, Muhammed (sallallahu aleyhi ve selem)'i kendisinin yanında Kürsî'nin üzerine oturtmasıdır" diye İmam Mücahid'den rivâyet edilen tefsirin sıhhati nedir?

Ya da Allah Teâlâ, Muhammed (sallallahu aleyhi ve selem)'i Arş'ının üzerine kendisinin yanına mı oturtacaktır?

Cevap: Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem)'in Arş'ın üzerine oturtulması meselesi, eskiden olduğu gibi günümüzde de hâlâ tartışılan ve konuşulan bir meseledir.

İmam Mücahid'in bu sözünün geçerli olup olmadığına girmeden önce bazı noktalara dikkat etmek gerekir.

Birincisi:

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve selem)'in Arş'ın üzerine oturtulmasıyla ilgili olarak Rasulullah (sallallahu aleyhi ve selem)'den isnâdı sâbit (sahih) olan hiçbir makbul hadis gelmemiştir.

Ehl-i sünnet ve'l-cemaat akidesinin üzerinde olduğu kâide (ölçü) ise şudur:

"Rasulullah (sallallahu aleyhi ve selem)'in hakkında konuşmayıp susmuş olduğu gayb ile konular, gaybî bilgiler olarak kalır. Bu konuda soru sormak, ileri geri konuşmak ve kesin olduğuna inanmak câiz değildir."

¹ (İsrâ, 78-79)

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye (rahimehullah) bu konuda şöyle demiştir: "Rasulullah (sallallahu aleyhi ve selam)'in, Arş'ın üzerine oturtulması sözünü bazı insanlar, birçok yollardan merfu' olarak rivâyet etmişler fakat rivâyetlerin hepsi de uydurma hadislerdir."²

İmam Zehebî (rahimehullah) da bu konuda şöyle demiştir: "Rasulullah (sallallahu aleyhi ve selam)'in Arş'a oturtulması meselesi hakkında hiçbir hadis sâbit olmamıştır. Hatta bu babta çok zayıf sayılan hadisler vardır."³

İkincisi:

Kur'an-ı Kerim'in tefsiri hakkında, sahih sünnette gelen hadislere ittibâ etmek, Mücâhid'in (Allah ona rahmet etsin) tâbiinden birisinin tefsirini almaktan daha evlâdır. Özellikle (ileride nakledileceği üzere) Mücâhid'in kendisinden bir âyeti tefsir ettiğine dâir bir rivâyeti öğrendiğimiz zaman sahih hadislerle ve eserlere mutabık kalırsa onun tefsirini alırız.

Ka'b b. Mâlik'tan (Allah ondan râzı olsun) rivâyet olunduğuna göre Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve selam) şöyle buyurmuştur:

"İnsanlar mahşer yerine toplandıkları zaman, ben ve ümmetim yüksek bir yerde bulunacağız. Rabbim Tebâreke ve Teâlâ bana yeşil bir hülle giydirecek. Sonra bana izin verilecek. Ben de Allah'ın hakkımda dilediği şekilde konuşacağım (O'na hamd ve senâda bulunacağım ve şefa'at edeceğim). İşte o, (bana verilen) Makam-ı Mahmud'dur."⁴

İmam Ahmed Müsnedi'nin bu baskısının muhakkikleri hadis hakkında şöyle demişlerdir:

"Hadisin isnadı, Müslim'in şartına göre sahihtir. Hadisin râvileri, Buhârî ve Müslim'in râvileri gibi sikadırlar. Fakat Yezîd b. AbduRabbihî ez-Zubeydî el-Hımsî, Müslim'in râvilerindedir. Abdurrahman b. Abdullah b. Kâ'b b. Mâlik ise dedesinden hadisi işittiğine dâir hadis âlimleri ihtilaf etmişlerdir. Ancak doğru olan görüş, hadisi işittiği yönündedir."

² (Der'ü Teârudü'l-Akli ve'n-Nakl, c: 3, s: 19.)

³ (el-Uluvv, c: 2, s: 1081, hadis no: 422.)

⁴ (İmam Ahmed Müsnedi, c: 25, s: 60. er-Risâle Baskısı)

İbn-i Ömer'den (Allah ondan ve babasından râzı olsun) rivâyet olunan sahih mevkuf esere göre o şöyle demiştir:

“Şüphesiz ki insanlar kıyâmet günü gruplar halinde olacaklardır. Her ümmet kendi nebisini takip edip 'Ey Nebi! Bize şefa'at et! Ey nebi, bize şefa'at et! diyecektir. Sonunda (insanların) şefa'at talep etme işi Muhammed (sallallahu aleyhi ve selam)'de son bulacaktır. İşte Allah'ın, onu Makam-ı Mahmud'a (övülen makama) ulaştıracağı gün o gündür.”⁵

İmam Buhârî (Allah ona rahmet etsin) bu hadis için “Allah Teâlâ'nın 'Umulur ki Rabbin (kıyâmet günü insanlara şefa'atçı olman için) seni Makam-ı Mahmud'a (övülen makama) ulaştırır' Sözü Bölümü” diye bir bölüm açmış ve yukarıdaki âyetin tefsirinin bu yönünü tercih etmiştir.

İbn-i Kesir (Allah ona rahmet etsin) İsrâ Sûresi 79. âyetin tefsirini "Büyük Şefa'at Makamı" olarak sınırlandırmış, birçok sahâbe ve tâbiîn'in bu konudaki sözlerini zikretmiştir.⁶

İbn-i Cerir et-Taberî de (Allah ona rahmet etsin) bu âyet hakkında şöyle demiştir: “Bu, te'vil (tefsir) ehlinin (müfessirlerin) çoğunluğunun görüşüdür.”

İşte İsrâ Sûresi 79. âyetini tefsir eden en uygun ve en güzel görüş budur.

Üçüncüsü:

Bazı âlimlerin Mücâhid (rahimehullah)'ın İsrâ Sûresi 79. âyetinin tefsiri hakkındaki sözünü zikretmesi ve onların bu sözü reddetmesi, onların Mücâhid'in bu sözünü destekledikleri anlamına gelmez. Aksine bu, fezâilî zikretmekte gevşek davranmaları ve bunu önem vermemeleri sebebiyledir.

Nitekim Ebu Muhammed b. Beşşâr, Abdullah b. Ahmed'in, babası Ahmed b. Hanbel'den şöyle rivâyet etmiştir:

⁵ (Buhârî, 4718)

⁶ (Büyük Kur'an Tefsiri, c: 5, s: 103.)

Abdullah b. Ahmed, babasına bir hadisi arz eder ve "Bu hadisi, (adlarını sayarak) falan filan adamlar rivayet etti" derdi. Eğer Abdullah babası İmam Ahmed'e zayıf bir hadis arz ederse ona "Bu hadisin üzerini çiz!" derdi.

Nihâyet Mücâhid'in hadisini ona arz edince bu hadisin zayıf olduğunu söyledi. Bunun üzerine Abdullah babasına "Babacığım bu hadisin de üzerini çizelim mi?" diye sorunca İmam Ahmed "Hayır, bu hadiste fazilet vardır. Onu olduğu gibi kabul et ve üzerini çizme!" dedi.⁷

Mücâhid'in sözünün şöhret bulması ve yaygınlaşmasının temel sebebinin bu rivâyet olduğu anlaşılmaktadır. O da şudur: İmam Ahmed gibi bazı hadis imamlarının bu eser (rivâyet) hakkında susmalarıdır. Bundan dolayı bazı âlimler bunu, eserin içeriğini kabul etme ve içeriğine inanma babından zannetmişlerdir. Bu sebeple bu eser hakkında şöyle denmiştir: "Bu, kabul gören eserlerden birisidir."

Oysa gerçek, zannedildiği gibi değildir. Birçok âlim, Mücâhid'in söylediği bu sözün doğru olmadığını açıkça belirtmişlerdir.

İbn-i Abdilberr (Allah ona rahmet etsin) bu konuda şöyle demiştir:

"Buna göre ilim ehli, Allah (azze ve celle)'nin 'Umulur ki Rabbin (kıyâmet günü insanlara şefaathçi olman için) seni Makam-ı Mahmud'a (övuilen makama) ulaştırır' sözünün tefsirin (Makam-ı Mahmud'un tefsirinin) şefaath olduğu görüşündedirler.

Makam-ı Mahmud'un Allah Teâlâ'nın, kıyâmet günü Muhammed (sallallahu aleyhi ve selem)'i kendisinin yanında Arş'ın üzerine oturtmasıdır" diye Mücâhid'den rivâyet olunan söz, âlimler tarafından bu ayetin tefsirinde bir münker olarak görülmüştür. Bir grup sahâbe, tâbiîn ve onlardan sonra gelen âlimler Makam-ı Mahmud'un, Muhammed (sallallahu aleyhi ve selem)'in ümmetine şefaath edeceği makam olduğu görüşündedirler. Mücâhid'den de âlimlerin üzerinde bulunduğu söze benzer bir söz rivayet edilmiştir. Dolayısıyla Kur'an ve sünnet ile amel eden ilim ehlinin bu âyetin tefsirindeki bu görüşü, icmâ sayılmıştır.

⁷ (İbtâlu't-Te'vilât, s: 489)

İbn-i Ebî Şeybe, Şebâbe'den, o Varkâ'dan, İbn-i Ebî Necîh'ten, o Mücâhid'den Allah Teâlâ'nın "Umulur ki Rabbin seni Makam-ı Mahmud'a (övülen makama) ulaştırır." sözünün tefsiri hakkında şöyle demiştir: Makam-ı Mahmud; Muhammed (sallallahu aleyhi ve sel- le)'in şefaattir."⁸

İmam Zehebî (Allah ona rahmet etsin) bu konuda şöyle demiştir:

"Mücâhid'den gelen en münker tefsir, Allah Teâlâ'nın "Umulur ki Rabbin seni Makam-ı Mahmud'a (övülen makama) ulaştırır." sözün- deki tefsiridir. Mücâhid: 'Makam-ı Mahmud; Allah Teâlâ'nın, O'nu (sal- lallahu aleyhi ve selem), Arş'ın üzerine oturtmasıdır' demiştir."⁹

İmam Zehebî (Allah ona rahmet etsin) yine şöyle demiştir:

"Mücâhid'in -yukarıda da zikrettiğimiz gibi- âyeti bu şekilde tef- sir etmesini bazı kelâmcılar reddetmiştir. Ebu Bekir el-Merrûzî ise (Mücâhid'in sözünün doğruluğunu göstermek için) kelamcılara karşı bu tefsiri desteklemiş, bu konuda bir kitap derlemiş ve Leys b. Ebî Süleym, Atâ b. es-Sâib, Ebu Yahya el-Kattât ve Câbir b. Yezîd yoluyla Mücâhid'in rivâyetini derleyip biraraya getirmiştir. Ey karde- şim! Allah Teâlâ seni hevâna göre hareket etmekten korusun! Aşırılığın, bu muhaddisi (Ebu Bekir el-Merrûzî 'yi) münker bir eseri almaya (onunla amel etmeye) nasıl götürdüğüne bakar mısın?"¹⁰

"Sahih hadis kitaplarında sabittir ki Makam-ı Mahmud, Peygam- berimiz (sallallahu aleyhi ve selem)'e âit umumî şefaattir.

İnsanın şaşırıp kaldığı acaipliklerden birisi de, İmam Zehebî'nin birden fazla kişiden zikrettiği Mücâhid'in bu eseriyle bazı mütekad- dim âlimlerin fetvâ vermeleridir. Hatta bazı muhaddisler daha da ileri giderek şöyle demiştir:

- Eğer yemîn eden bir kimse, Allah Teâlâ, Muhammed (sallallahu aleyhi ve selem)'i Arş'ın üzerine oturtacağına üç talak üzerine yemîn etse ve bana bu yemînin doğru olup olmadığının fetvâsını soracak olsa ona 'Doğru söyledin ve yemîninde isâbet ettin' derim.

⁸ (et-Temhîd", c: 19, s: 63-64)

⁹ (Mizânu'l-İtidâl", c: 3, s: 439)

¹⁰ (el-Uluvv", c: 2, s: 1081-1090, no: 422-424.)

Şüphesiz ki bu gibi aşırılıklar, Allah Teâlâ'nın sıfatlarını inkâr edenlerin, inkâra devam etmelerine, sıfatları kabul eden Ehl-i sünnete karşı çıkıp onları karalamaya, onları teşbih ve teccim ile itham etmelerine sebep olmaktadır.

Sıfatlar ve diğer konularda Allah Teâlâ'ya lâayık hakikat üzere Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve selem)'den sahih olarak gelen hadislere îmân eden ve bu konuda, Mücâhid'in eserini bir tarafa bırakıp Rasûlullah (sallallahu aleyhi ve selem)'den -bu hadis gibi- sahih olmayanı kabul etmeyen kimseye Allah Teâlâ merhamet etsin!

Şeyhulislâm İbn-i Teymiyye'nin de belirttiği gibi, onlar bundan daha kötüsünü yapmalarına rağmen- Bazı muhaddislerin zayıf hadisleri rivâyet etmeleri, onlara karşı olan âlimler (muhalifler) tarafından ayıplanan ve tenkit edilen hususlardan birisi olmuştur.

Bu çağda onları tenkit eden, ayıplayan, bunu onların aptallığına ve dalâletine bir huccet olarak kullananların en tanınmış, sünnet ve hadis ehline şiddetli düşmanlığıyla bilinen, onlara Haşeviyye ve Mücessime lakabını veren Zâhid el-Kevserî'dir. Hakikatte el-Kevserî bu konuda onlara zâlim ve müfteri durumundadır fakat -hakkın söylenmesi gerekir- bazı muhaddislerin rivâyet ettikleri hadis ve eserlerde, bazen el-Kevserî'nin iftirâsını destekleyen şeyler bulabilir. Örneğin: Allah Teâlâ'nın "Umulur ki Rabbin seni Makam-ı Mahmud'a (övu-len makama) ulaştırır" sözü hakkında Peygamber (sallallahu aleyhi ve selem)'in "Allah Teâlâ beni Arş'ın üzerine oturtacaktır" diye rivâyet olunan hadis (!) gibi...

Makam-ı Mahmud'un tefsiri hakkında şeksiz ve şüphesiz doğru olan tefsir, onun şefaati olduğudur. İmam İbn-i Cerir (rahimehullah) tefsirinde bu görüşü (Makam-ı Mahmud'un şefaati olduğunu) doğrulamıştır. Hâfız İbn-i Kesir ondan başkasını zikretmemiş ve Makam-ı Mahmud'un şefaati olduğunu belirten hadisleri sıralamıştır. Hatta İbn-i Cerir tarafından iki yolla rivâyet edildiği sâbit olan onun şefaati olduğudur.

Mücâhid'den "Allah Teâlâ beni Arş'ın üzerine oturtacaktır" diye rivâyet olunan eserin hiç bir muteber yolu yoktur. Nitekim Zehebî, bu eserin, Leys b. Ebî Süleym, Atâ b. es-Sâib, Ebu Yahya el-Kattât ve Câbir b. Yezîd yoluyla rivâyet olunduğunu zikretmiştir. Bu dört râviden ilk ikisi, rivâyetleri birbirine karıştıran kimseler, son ikisi ise zayıf kimselerdir. Hatta sonuncusu (Câbir b. Yezîd) metruk ve ithamlıdır.

Sözün özü: Mücâhid'in bu sözünün, -ondan rivâyet edildiği doğru olsa bile- Kur'an ve sünnetten onu destekleyen bir delil bulunmadığı sürece dîn ve akîde olarak alınması (kabul edilmesi) câiz değildir."¹¹

Böylelikle Makam-ı Mahmud'un tefsiri hakkında doğru olan tefsirin, şefaath makamı olduğu ve Mücâhid'den -Allah ona rahmet etsin- gelen bu eserdeki tefsir gibi olmadığı açıkça anlaşılmıştır.

Allah en doğrusunu bilendir.

¹¹ (e-Uluvv Muhtasarı", s: 14-20)

Uygarlıkların Beşiğinden Kriz Coğrafyasına; Suriye'nin Dramı

Burak Özdiğer

Takva

Haziran 2026
65. Sayı

takvadergisi.org

Suriye, insanlık tarihinin en eski ve en zengin coğrafyalarından biridir. Mezopotamya, Anadolu ve Akdeniz dünyasının kesişim noktasında yer alan bu bölge, binlerce yıl boyunca farklı uygarlıkların doğuşuna, yükselişine ve çöküşüne tanıklık etmiştir. Bu nedenle Suriye'nin tarihi, yalnızca bir ülkenin geçmişi değil, aynı zamanda insanlık tarihinin önemli bir bölümünün de hikâyesidir.

Tarih öncesi dönemlerde Suriye topraklarında ilk yerleşim izlerine rastlanır. Özellikle Fırat Nehri çevresinde kurulan erken yerleşimler, tarımın ve hayvancılığın gelişmesine katkı sağlamıştır. MÖ 3. binyılda bölgede Ebla ve Mari gibi şehir devletleri ortaya çıkmış, ticaret yolları sayesinde zenginleşmişlerdir. Bu şehirler, yazının kullanılması ve bürokratik sistemlerin gelişmesi açısından büyük önem taşır.

Suriye, tarih boyunca birçok büyük imparatorluğun egemenliği altına girmiştir. Hititler, Asurlular ve Babililer bölgeye hâkim olduktan sonra Pers İmparatorluğu Suriye'yi yönetimi altına almıştır. MÖ 4. yüzyılda Büyük İskender'in fetihleriyle birlikte Helenistik dönem başlamış, bu süreçte Antakya gibi şehirler kültürel ve ticari merkezler haline gelmiştir.

Roma İmparatorluğu döneminde Suriye, imparatorluğun doğu eyaletlerinden biri olarak büyük bir önem kazanmıştır. Bu dönemde yollar, su kemerleri ve şehir planlaması gelişmiş; Palmyra gibi şehirler zengin ticaret merkezlerine dönüşmüştür. Daha sonra Bizans İmparatorluğu'nun kontrolüne giren bölge, Hristiyanlığın erken dönemlerinde önemli bir dini merkez olmuştur.

7. yüzyılda İslam'ın yayılmasıyla birlikte Suriye, Emevi Devleti'nin merkezi haline

gelmiştir. Başkent Şam, bu dönemde siyasi ve kültürel açıdan zirveye ulaşmıştır. Ardından Abbasi, Selçuklu ve Eyyubi yönetimleri bölgeye hâkim olmuş; özellikle Selahaddin Eyyubi döneminde Haçlı Seferleri'ne karşı önemli mücadeleler verilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu'nun 16. yüzyılda bölgeyi fethetmesiyle Suriye, yaklaşık dört yüzyıl boyunca Osmanlı yönetiminde kalmıştır. Bu dönemde bölge, idari olarak eyaletlere ayrılmış ve ticaret yolları üzerindeki konumunu korumuştur. 1918'de I. Dünya Savaşı sona erdiğinde yüzyıllar boyunca Osmanlı İmparatorluğu yönetiminde kalan Suriye toprakları büyük güçlerin rekabet alanına dönüştü. Bu süreçte, bölgenin kaderini belirleyen en önemli anlaşmalardan biri olan Sykes-Picot Anlaşması, Suriye'nin geleceğini doğrudan etkiledi.

Savaşın hemen ardından Arap milliyetçiliği yükselişe geçti. Faysal bin Hüseyin önderliğinde kısa süreli bir bağımsız yönetim kuruldu ve 1920'de Şam merkezli bir Arap Krallığı ilan edildi. Ancak bu girişim uzun ömürlü olmadı. Aynı yıl gerçekleşen Maysalun Muharebesi sonucunda Fransız kuvvetleri bölgeyi ele geçirdi.

Bunun ardından Suriye, Milletler Cemiyeti tarafından Fransa'ya verilen bir manda yönetimi altına girdi. Fransız Mandası olarak bilinen bu dönemde Suriye, doğrudan Fransız idaresine bırakıldı. Fransa, bölgeyi daha kolay yönetebilmek için Suriye'yi çeşitli idari parçalara böldü; bu durum hem siyasi birlik arayışlarını zorlaştırdı hem de etnik ve mezhepsel farklılıkları derinleştirdi. Ancak manda yönetimi, yerel halkın direnişiyile karşılaştı. 1925'te başlayan Büyük Suriye İsyanı, farklı toplumsal kesimlerin ortak bir bağımsızlık talebinde birleştiğini gösterdi. Her ne kadar bu isyan Fransızlar tarafından bastırılrsa da, Suriye'de ulusal bilincin güçlenmesine önemli katkı sağladı.

II. Dünya Savaşı sonrasında değişen uluslararası dengeler ve artan yerel direniş hareketleri sonucunda Suriye, 1946 yılında resmen bağımsızlığını ilan etti. Bağımsızlık sonrası Suriye, uzun süre siyasi istikrar sağlayamadı. 1949'dan itibaren art arda askeri darbeler yaşandı. Bu dönemde Arap milliyetçiliği ve sosyalist fikirler güç kazandı. 1963 yılında Baas Partisi iktidara geldi ve devlet yapısında köklü değişiklikler yaptı.

1970 yılında Hafız Esad "Düzeltici Hareket" adı verilen darbeyle yönetimi ele geçirdi. Onun liderliğinde Suriye, güçlü bir merkezi devlet yapısına kavuşurken aynı zamanda otoriter bir yönetim biçimi benimsedi. Esad dönemi, devlet kontrolünün arttığı ancak siyasi özgürlüklerin sınırlı kaldığı bir dönem olarak öne çıktı. Hafız Esad döneminde Suriye, Orta Doğu siyasetinde aktif bir rol oynadı. İsrail ile yaşanan 1973 Yom Kippur Savaşı bu dönemin önemli gelişmelerindendir. Ayrıca Lübnan iç savaşına müdahil olunarak bölgede etkili bir aktör haline gelindi. Rejim, özellikle İslamcı muhalefetle sert çatışmalara girdi. 1982'deki Hama Katliamı, yönetimin muhalefete karşı ne kadar sert olabileceğini gösteren en çarpıcı olaylardan biri oldu.

2000 yılında Hafız Esad'ın ölümü üzerine oğlu Beşşar Esad görevi devraldı. Başlangıçta reform umutları doğsa da, bu beklentiler zaman içinde sınırlı kaldı. Ekonomik sorunlar, işsizlik ve siyasi özgürlüklerin kısıtlılığı toplumda memnuniyetsizlik meydana getirdi.

2011 yılında Arap Baharı etkisiyle başlayan protestolar, kısa sürede ülke genelinde yayıldı ve Suriye İç Savaşı'na dönüştü. Bu süreçte farklı muhalif gruplar, hükümet güçleri ve çeşitli uluslararası aktörler çatışmanın tarafı haline geldi.

İç savaş, Suriye'yi 21. yüzyılın en büyük insani krizlerinden birine sürükledi. Milyonlarca insan yerinden edildi, büyük şehirler yıkıma uğradı ve ekonomik yapı ciddi zarar gördü. Ülke, fiilen farklı kontrol bölgelerine ayrıldı.

Suriye'nin yakın tarihi; dış müdahaleler, iç siyasi mücadeleler ve otoriter yönetim yapılarıyla şekillenmiştir. Osmanlı sonrası manda dönemi, bağımsızlık, darbeler, Baas yönetimi ve iç savaş gibi aşamalar, ülkenin bugünkü durumunu belirleyen temel kırılma noktalarını oluşturur.

Dünyaya Karşı Hırslı Olma!

أَلَا تَأْتِيكَ الْبَصَائِرُ
Nasihatimiz Var

Muhammed Fırat

تَقْوَا
Takva

Haziran 2026
65. Sayı

takvadergisi.org

Hamd yalnızca Allah'a aittir. O Allah ki insanları ve cinleri yalnızca kendisine kulluk etsinler ve dini O'na has kılsınlar diye yaratmış, ilmin nuru ile yakini bir imana sahip olabilmeleri için kullarına resuller ve kitaplar göndermiştir. Ben şahitlik ederim ki hiçbir ortağı bulunmayan Allah'tan başka ilah yoktur.

Nefis muhasebesi ve denetimi yapmaksızın sürekli dünya uğruna mücadele etmek bu dünyada Müslümanın başına gelebilecek en büyük musibetlerdendir. Amr b. Avf (radiyallahu anh) şöyle demiştir:

"Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) Ebu Ubeyde b. Cerrah'ı cizye mallarını getirmek üzere Bahreyn'e gönderdi. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) harp etmeksizin Bahreyn halkı ile bir sulh yapmış ve Ala b. Hadrami'yi onlara emir tayin etmişti. Ebu Ubeyde cizye mallarını alarak Bahreyn'den Medine'ye geldiğinde Ensar, Ebu Ubeyde'nin gelişini işittiler. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) ile birlikte sabah namazına geldiler.

Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) sabah namazını kılıp ayrılınca sahabîler hemen onun önüne koşuştular. Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) onları bu halde görünce gülümsedi ve "Öyle sanıyorum ki sizler, Ebu Ubeyde'nin Bahreyn'den bir şeyler getirdiğini duydunuz" buyurdu. Ashab "Evet ya Rasulallah!" dediler. Bunun üzerine Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) **"O halde sevinin ve sizi sevindirecek şeyi umunuz! Allah'a yemin ediyorum ki bundan sonra sizin adınıza fakirlikten korkmuyorum. Fakat sizin için dünyanın sizden öncekilere serildiği gibi size de serilmesinden ve onların dünya için yarıştıkları gibi sizin de yarışmanızdan, dünyanın onları helak ettiği gibi sizi de helak etmesinden korkuyorum"** buyurdu.¹

Bugün insanların büyük bir çoğunluğunu rızık endişesiyle dünyanın peşinde koşarken görürsün. Oysa onlar rızık vermeye kâdir olanın yalnızca Allah (Subhanehu ve Teala) olduğunu biliyorlar ve ikrar ediyorlar ancak buna yakinen iman etmiyorlar.

Gerçek şu ki; insanlar büyük bir cehaletin içerisinde yüzmekte, dünya ile ahiret arasındaki dengeyi bir türlü kuramamaktadırlar. Rızık talebi ve iş bahanesiyle namazlarını terk ediyor, uhrevî amellerinin çoğunu unutuyorlar. Bunun yanı sıra Allah (Subhanehu ve Teala)'nın düşmanları olan münafıklara, müşriklere ve kafirlere yardım ederek gafletlerini kökleştiriyorlar. Müslümanlara karşı kâfirlere destek veriyor, kâfir bayrağının altında müslümanlarla savaşıyor ve böylece büyük küfrün içerisine düşüyorlar.

Batılı kâfirlerin hayranı olan bazı ahmaklar da dini, halkları uyuşturan bir uyuşturucu olarak görmekte-dirler. Maalesef kâfirler bugün buna inanıyor ve insanları da vatan, millet ve demokrasi isimlerinin arkasına gizlenerek inandıkları bu düşüncenin gereğiyle amel etmeye çağırıyorlar. Bu ise apaçık şirkin ve katıksız küfrün alametlerinden başka bir şey değildir.

İnsanların yaşadığı durum işte budur. Bugün ellerindeki din, tahrif edilmiş ve değiştirilmiş bir dindir. Canları istediği zaman onu uyguluyor, canları istemediği zaman da diledikleri gibi üzerinde oynuyorlar. İlme ve ilim ehline karşı savaş açıyor, insanları cahilliğin boyunduruğu altında kalmaya mecbur ediyorlar. Öyle ki insanlar cahilliğin ve dalaletin karanlığı altında bocalayıp duruyorlar.

Çoğunlukla intihar ve öldürmeye teşebbüs.... İşte bu, şehvet ve hevasına uyarak Allah'ın şeriatından yüz çeviren, düşmanı olan insan ve cin şeytanlarının arasına katılan kimselere karşı Allah (Subhanehu ve Teala)'nın sünnetidir.

¹ (Buhari, (3158, 4015, 6425); Müslim, (2468, 6117, 7614).)

"Kim Allah'ı anmaktan yüz çevirse şüphesiz onun sıkıntılı bir hayatı olacak ve biz onu Kıyamet günü kör olarak haş-redeceğiz. O "Rabbim! Beni niçin kör olarak haşrettin? Oysa ben görür idim" diyecek. Allah da "İşte böyle! Çünkü sana ayetlerimiz geldi ama sen onları unuttun. Bugün de aynı şekilde sen unutuluyorsun!" diyecek" (20 Tâhâ/124-126)

"Din, halkları uyuşturan bir uyuşturucudur" düşüncesinin İslam dini için geçerli olduğunu söylemek, çok büyük bir zulumdür. Çünkü İslam şeref ve izzet dinidir. İnsanı yaratıcısıyla bağlayan, görevlerini, gidişatını ve hedeflerini açıklayıp haber veren, ilim ve ışık kaynağıdır.

İslam, insan için dünyada ve ahirette güzel ve huzurlu bir hayat, barış ve emniyet içerir. Her kim bu dine yaklaşmış onun emirlerine uygun bir şekilde yaşarsa hakiki mutluluğu hisseder, dünya ve ahirette başarılı kimselerden olur. Her kim de bu dinden uzaklaşırsa cahillerden ve gafillerden olur.

İnsan, Allah (Subhanehu ve Teala)'ya karşı vazifelerin bilincinde olmasına rağmen sanki rızkını kendisi sağlıyormuş gibi rızık endişesine kapılıp ilkelerinden vazgeçtiği ve kutsallığına inandığı bir çok şeyden yüz çevirdiği zaman gaflete düşer, bereket azalır, belalar vuku bulur ve Allah (Subhanehu ve Teala)'dan bir azaba duçar olur. Hele bir de rızık kazanma bahanesiyle harama hatta şirke düşen insanlara ne demeli! Subhanallah...

Acaba insanlar rızıklarının ve ecellerinin Allah (Subhanehu ve Teala) tarafından takdir edilip bölüştürüldüğünü unuttu mu ki hiç ölmeyecekmiş gibi çalışıp eceline ve rızıkına ilaveler yapmaya ve onu çoğaltmaya çalışıyor. Şüphesiz Allah (Subhanehu ve Teala)'dan yakını bir iman ve afiyet istiyoruz.

Allah (Subhanehu ve Teala) şöyle buyurmuştur:

"Yeri de döşeyip yaydık. Oraya sabit dağlar yerleştirdik. Ve orada her şeyden ölçülü olarak yetiştirdik. Orada hem sizin için, hem de rızıklarının temin edemeyecekleriniz için geçimlikler meydana getirdik. Hiç bir şey yoktur ki hazinesi bizim katımızda olmasın. Ve biz, onu ancak belli bir ölçüye göre indiririz." (15 Hicr/19-21)

Abdullah b. Mesud (radıyallahu anh)'dan rivayet edildiğine göre Rasulullah (sallallahu aleyhi ve sellem) şöyle buyurmuştur:

"Sizden birinizin anne karnındaki yaratılışı, kırk günde derlenip toparlanır. Sonra bir o kadar süre içerisinde alakaya dönüşür, sonra bir o kadar süre içerisinde bir et parçası olur. Sonra melek gönderilir ve şu dört şeyi yazması emrolunur: Ameli, eceli, rızkı ve şaki mi bahtiyar mı olacağı... Daha sonra ona ruh üflenir. Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki, sizden biriniz cennetliklerin amelini işler, kendisi ile cennet arasında bir karış mesafe kalır ama yazı gelip onu geçer ve cehennemliklerin amelini işler de cehennemlik olur. Yine sizden biriniz cehennemliklerin amelini işler ve cehennem ile arasında bir karış mesafe kalır ama yazı gelip onu geçer de cennetliklerin amelini işler ve cennetliklerden olur."²

Bununla birlikte insanların bir çoğunun dünya işlerine ve menfaatlerine çokça zaman ayırdığını, tevbe etmeyi ve salih amel işlemeyi ertelediğini görürsün.

"Onlar dünya hayatının görünen yüzünü bilirler. Ahiretten ise onlar, tamamen gafildirler." (30 Rum/7)

² (Buhari, (3208, 3332, 6594, 7454); Müslim, (6893)).

Onlar dünya işlerine karşı istekli ve hevesli olmalarına rağmen ahiret ile ilgili işlerde ağır ve tembel davranırlar. "Nasıl olsa Allah affeder", "Allah kullarına azap etmez" gibi yanlış inançlar ve dünyada ebedi kalacakmışçasına kurduğu temenniler onu aldatır.

Nitekim "Yakında yapacağım" sözü şeytanın askerlerinden bir askerdir. Şeytanın bu tuzakla kandırdığı insanlar kendilerini "Yakında tevbe edeceğim, namaz kılacağım. Çok yakında dosdoğru yola gireceğim" gibi sözlerle aldatırlar. Bu şekilde kendi hayallerinde süslemiş olduğu temenniler gemisine binmiş olurlar. Ta ki hiç beklenmedik bir anda ortaya çıkan ve dünyevi lezzetlere son veren ölüm gelene kadar. Ve kıyamet...

Allah (Subhanehu ve Teala) temennilere dalıp giden bu insanların ahiretteki hallerini şöyle haber veriyor:

"Nihayet onlardan birine ölüm gelip çattığında "Rabbim! Beni geri gönder! Ta ki boşa geçirdiğim dünyada salih işler yapayım" der. Hayır! Onun söylediği bu söz (boş) laftan ibarettir. Onların gerisinde ise yeniden dirilecekleri güne kadar (süren) bir berzah vardır.

Sûra üflendiği zaman artık aralarında akrabalık bağları kalmamıştır, birbirlerini de arayıp sormazlar. Artık kimlerin sevap tartısı ağır basarsa, işte onlar kurtuluşa erenlerdir. Kimlerin de tartıları hafif gelirse kendilerine yazık etmişlerdir. Çünkü onlar ebedî cehennemdedirler. Ateş yüzlerini yakar, orada suratları çirkin ve gülünç bir halde bulunurlar. Size ayetlerim okunurdu da siz onları yalanlardınız değil mi?

Derler ki: "Rabbimiz! Azgınlığımız bizi altetti. Biz sapıklar topluluğu idik. Rabbimiz, bizi buradan çıkar! Eğer bir daha (ettiklerimize) dönersek, artık belli ki biz zalim insanlarız." Alçaldıkça alçalın orada! Bana karşı konuşmayın artık! Zira kullarımdan bir grup "Rabbimiz! Biz iman ettik, öyle ise bizi affet, bize acı! Sen merhametlilerin en iyisisin" demişlerdi. Siz onları alaya aldınız; sonunda onlar (ile alay etmeniz) size beni yâdetmeyi unutturdu, siz onlara gülüyordunuz. Bugün ben onlara, sabrettiklerinin karşılığını verdim. Onlar hakikaten muradlarına erenlerdir." (23 Müminun/99-111)

Rabbim bizi, ölüm gelmeden aklını başına alan ve Ahiret için çalışan kullarından eylesin (Allahumme amin) Hakikaten muradlarına erenlerden olmak ümidiyle...

İnsan, kalbinin aynası olan diliyle ya yükselir ya da düşer. Bir söz bazen bir kalbi ihya ederken, bazen de sahibini helâke sürükler. Bu sebeple İslâm, dilin muhafazasına büyük ehemmiyet vermiş; özellikle boş, faydasız ve gereksiz sözlerden sakındırıştır. Ve telaffuz edilen her sözün kayıt altına alındığını haber vermiştir;

"Onun sağında ve solunda oturmuş, kaydeden (iki melek) vardır. Bir söz telaffuz ettiği ân, yanında hazır bulunan bir gözetleyici vardır."

Ali b. Ebi Talha İbn Abbas'tan: "O bir söz söylemeyiversin mutlaka onun yanında gözetlemeye hazır biri vardır" buyruğu hakkında şöyle dediğini nakletmektedir: Hayır ya da şer türünden konuştuğu her şeyini yazar. Hatta onun 'Yedim içtim, git-tim geldim, gördüm' sözlerini dahi yazar. Nihayet Perşembe günü gelince sözleri ve ameli arz edilir. Onda hayır ya da şer bulunanlar bırakılır, diğerleri atılır. İşte yüce Allah'ın: **"Allah dilediğini siler ve bırakır, ana kitap ise onun nezdindedir."**² buyruğu bunu anlatmaktadır.

Rivayet edildiğine göre Ahmed hastalandığı vakit inliyordu. Tavus'tan: "Melek inlemeyi dahil her şeyi yazar" sözü kendisine ulaşınca ölene kadar İmam Ahmed bir daha inlemedi. (Allah'ın rahmeti üzerine olsun)³

Her sözünü, ağızından çıkan her kelamı (yedim, içtim, gezdim dahi) kaydeden melekler var iken insanların boş söz ve işlere meyletmesi hayret edilecek bir durumdur. Bu sebepten dolayı mümin, konuşmak istediği zaman düşünür. Eğer söz faydasına ise konuşur, zararına olacak ise susar. Günahkar ise hiç durmadan ve düşünmeden konuşup durur. Nitekim çok konuşan kimse hakkında şöyle denilmiştir:

"Çok konuşan çok hata eder, çok hata edenin günahı çoğalır."⁴

Boş Sözün Zararları

Boş konuşmanın zararları sadece bireysel değildir; toplumsal etkileri de vardır:

- Kalbi katılaştırır
- Zamanı israf eder
- Gıybet, yalan ve fitneye kapı açar
- İlmin bereketi azaltır
- Kişiyi Allah'tan gaflete düşürür
- İnsanlar yanında değeri azaltır
- Çok hata yapmasına sebebiyet verir

Bu yüzden bazı âlimler: "Boş söz, kalbin hastalığıdır" demiştir.

Boş Sözdten Sakın!

Yüce Allah, müminlerin vasıflarını sayarken şöyle buyurur:

"Onlar ki boş söz ve işlerden yüz çevirirler."⁵

Bu ayet, gerçek müminin sadece haramdan değil, faydasız olandan bile uzak durduğunu gösterir. Çünkü boş söz, kalbi katılaştırır, vakti zayi eder ve kişiyi gaflete sürükler.

Ayette geçen (الغو) "Lağv" kelimesi boş, değersiz, faydasız anlamına gelmektedir.

Kurtubi tefsirinde lağv kelimesini şöyle açıklar; "Lağv, düşük seviyeli her türlü söz ya da fiildir. Bunun kapsamına şarkı, boş işlerle oyalanmak (lehv) ve bunun dışında buna yakın her şey dahildir."

¹ (50/Kâf, 17-18)

² (Ra'd, 39)

³ (İbn-i Kesir, Kâf/18. Tefsiri)

⁴ (Ömer bin Hattab ra.)

⁵ (Mü'minün Suresi 3. ayet)

Bir sözün lağv olup olmadığına ölçü koyan, şeriattır. **"Kişinin kendisini ilgilen-dirmeyen şeyi terk etmesi, onun Müslü-manlığının güzelliğindedir."**⁶

Bu hadis, boş sözün, lağvın en açık tariflerinden biridir. Faydasız olan her şey, kişinin kemâlîne zarar verir.

Cabir ibni Semure (ra)'dan şöyle riva-yet edilmiştir: "Sahabeler sabah namaz kıldıktan sonra güneş doğana kadar namaz kıldıkları yerden kalkmazlardı. Güneş doğduktan sonra kalkarlardı. Bu süre içinde cahiliye de yaptıkları şeyleri değerlendirir. O şeyler hakkında konuşur, gülerlerdi. Allah Rasulu (sav) ise onlara gülümserdi."⁷

Şeriata göre bu lağv meclisi değildir. Çünkü insanların birbirini tanınması, kalple-rin ülfet duymasına ihtiyaç vardır.

Bugün biz şeriatın ölçüsüne göre lağv-'dan kaçınmamız gerekmektedir ki dünya tamamen lağv üzerine kurulmuştur. Kul-landığımız dijital aletlerden, oturduğumuz ortamların hepsi lağv üzere kuruludur. Peki lağvdan nasıl sakınacağız?

Dil Nasıl Korunur?

Dili muhafaza etmek için şu ölçüler önemlidir:

1- Konuşmadan önce "Bana faydası var mı?" diye düşünmek:

Lağva karşı sorgulamayı öğrenmemiz gerekir. Her konuşma esnasında kendinize 'Bunun bana ne faydası olacak?' diye sorun. Bu soruyu sorduğunuzda konuş-malarınızın büyük kısmının elendiğini gö-receksiniz.

2- Az konuşmak: Gereksiz sözden kaçınmak.

Az konuşmak, sadece susmak değildir, yerinde konuşmaktır. Çünkü çok konuş-mak, hatayı çoğaltır. İnsan konuştuğuca gev-şer, ölçüyü kaybeder. Bu yüzden selef, sözün azını, faydalı olanını tercih etmiştir. Söz azaldıkça hikmet artar

3- Zikri artırmak: Boşluğu hayırla dol-durmak gerekir. Zikirle meşgul olan bir dil, boş söze fırsat bırakmaz.

"Hak ile meşgul olmaz isen batıl seni işgal eder."

4- Ortam seçmek: Boş konuşulan mec-lislerden uzak durmak. Kişinin karakteri oturup kalktığı kişilere benzer. O yüzden Allah'ın kelamını konuşan, Allah'ı hatırlatan kimseler ile beraber olunmalıdır.

"Boş/Yararsız/Batıl bir şey gördükle-rinde değerli/onurlu insanların tavrını sergileyerek yüz çevirip giderler."⁸

Böyle şeylere katılmak bir yana, yakınından geçmekten bile kaçınırlar, onur-larını korurlar. Çünkü mü'minin boş ve gerek-siz şeylerden çok daha önemli işleri vardır.

Dil, küçük bir uzuv olmasına rağmen büyük bir imtihan vesilesidir. Mümin, sade-ce haramdan değil, faydasız olandan da sakınarak kemale ulaşır.

Unutulmamalıdır ki; Susmak çoğu zaman kurtuluştur, konuşmak ise sorumluluk...

Yine unutulmamalıdır ki; Sözüümüzü kaydeden melekler vardır. Öyleyse konuş-madan önce, 'Konuştuklarının Yazıldığını' hatırla...

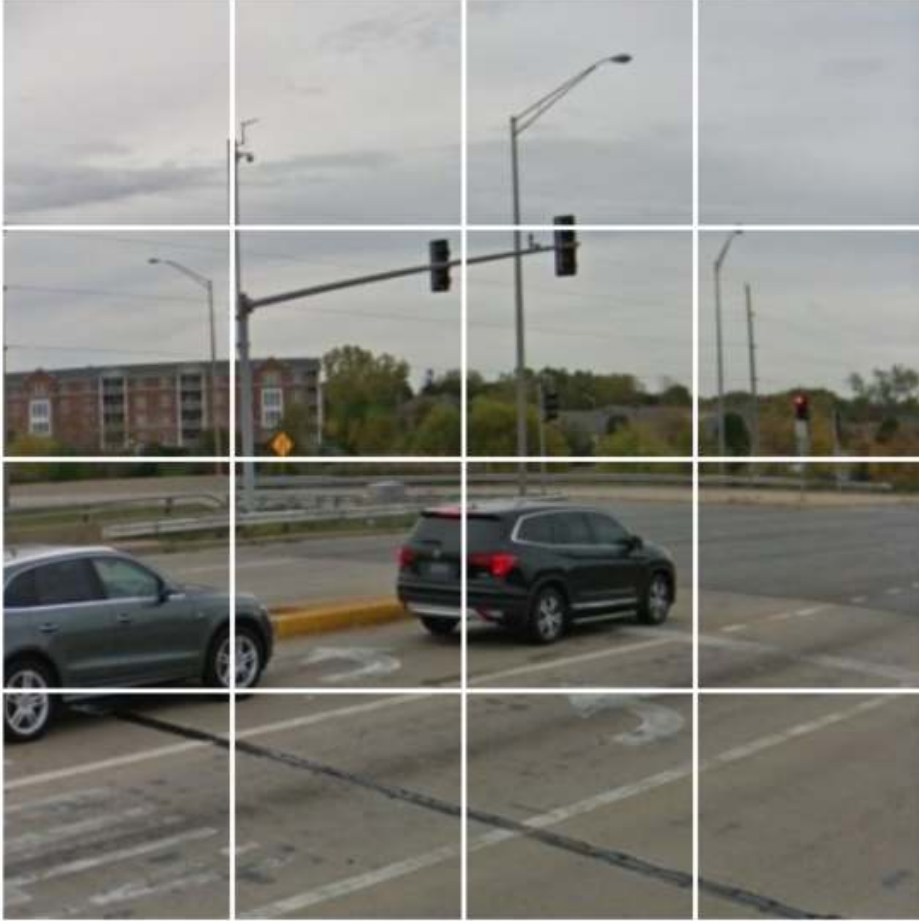
Selam ve dua ile...

⁶ (Tirmizî rivayeti - Hüsnü'l-İslâm hadisi)
⁷ (Müslim,2322)

⁸ (25/Furkân, 72)

Trafik Lambalarından QR Kodlara - İnternette Mahremiyetin Yeni Sınavı

Burak Eryılmaz

I'm not a robot

reCAPTCHA
Privacy - Terms

Bu yazımızda hiç sevmediğimiz "ben robot değilim" doğrulamalarının evrilmeye çalıştığı noktadan bahsedeceğiz. Bu doğrulamalarda hep ikilemde kaldık; acaba o küçük parça trafik lambası sayılır mı sayılmaz mı?

Bazen öyle zor bulmacalar karşımıza çıktı ki "Ben herhalde robotum" dedirtti. Tüm bu zorluk ve sıkıntılara rağmen bunu özleyeceğimizi söylesem birçok kişi "Hayır, ne özleyeceğim!" der. Ama atalarımız boşuna dememiş "Gelen gideni aratır" diye. Şimdi neden gideni arayacağız, anlatmaya başlayalım.

İnternette dolaşırken karşımıza çıkan o meşhur "Ben robot değilim" kutucuğuna ve ardından gelen "Trafik lambalarını seçin" bulmacalarına hepimiz aşinayız. Google'ın reCAPTCHA adını verdiği bu sistem, yıllarca bizi otomatik yazılımlardan (botlardan) ayırt etmek için uğraştırdı. Ancak bu can sıkıcı fotoğraf bulmacaları sessiz sedasız kabuk değiştirmek üzere...

Artık birçok platformda, sitelere girebilmek için bir yaya geçidi aramak yerine ekranınızda beliren bir QR kodu telefonunuza okutmanız veya arka planda cihazınızın kimliğini doğrulayan gizli sistemlerin onayını beklemeniz isteniyor. Görünüşte daha modern ve hızlı olan bu yeni nesil doğrulama ve "geçiş anahtarı" (passkey) yöntemleri, arka planda internetin özgürlüğüne ve mahremiyetimize dair çok büyük tartışmaları da beraberinde getiriyor.

Görünmez El Sıkışma: Güven mi, Gözetim mi?

Google'ın ve diğer teknoloji devlerinin yeni doğrulama sistemleri, sizin bir insan olduğunuzu kanıtlamak için refleksleriniz veya dikkatinize değil, doğrudan elinizdeki

cihaza güveniyor. Bir siteye girmek istediğinizde telefonunuzdaki dijital sertifikalar veya biyometrik verileriniz (parmak izi, yüz tanıma) sizin gerçek bir kişi olduğunuzu onaylıyor ve kapılar açılıyor. Peki ama bu görünmez el sıkışma sırasında arka planda neler oluyor? Sadece insan olduğumuz mu doğrulanıyor yoksa cihaz kimliğimiz, işletim sistemimiz ve IP adresimiz üzerinden sessizce bir "dijital parmak izimiz" mi (fingerprinting) çıkarılıyor?

Mahremiyetini Korursan Kapıda Kalırsın

Bu yeni sistemin teknoloji ve gizlilik dünyasında eleştiri yağmuruna tutulmasının ana nedeni, kullanıcıyı belirli bir veri ekosistemine mecbur bırakması. Yeni nesil güvenlik duvarları, sitelere girişte şu kısıtlamaları dayatıyor:

Zorunlu Hesaplar ve Veri Akışı:

Sistemi sorunsuz kullanabilmek için telefonunuzda aktif bir Google hesabının veya doğrudan işletim sistemi seviyesindeki servislerin bulunması gerekebiliyor. Doğrulama anında, sizi botlardan ayırma bahanesiyle dev şirketlerin veri havuzuna yepyeni kişisel bilgileriniz aktarılıyor.

Gizliliğin Cezalandırılması:

Asıl tehlike tam olarak burada başlıyor. Mahremiyetine önem veren, telefonunda Google ürünlerini devre dışı bırakan veya tamamen bağımsız, izlenme karşıtı tarayıcılar (örneğin Firefox, Brave veya Tor) tercih eden kullanıcılar, web siteleri tarafından otomatik olarak "şüpheli" etiketlenip kapıda bırakılabiliyor. Kısacası sistem size şunu fısıldıyor:

"Mahremiyetini korumak istiyorsan internetten dışlanmaya mahkumsun."

Cihaz Bağımlılığı:

Bilgisayar başında çalışırken telefonunuz başka bir odadaysa veya şarjı bittiyse eskisi gibi birkaç otobüs resmi seçerek işinize devam edemiyorsunuz.

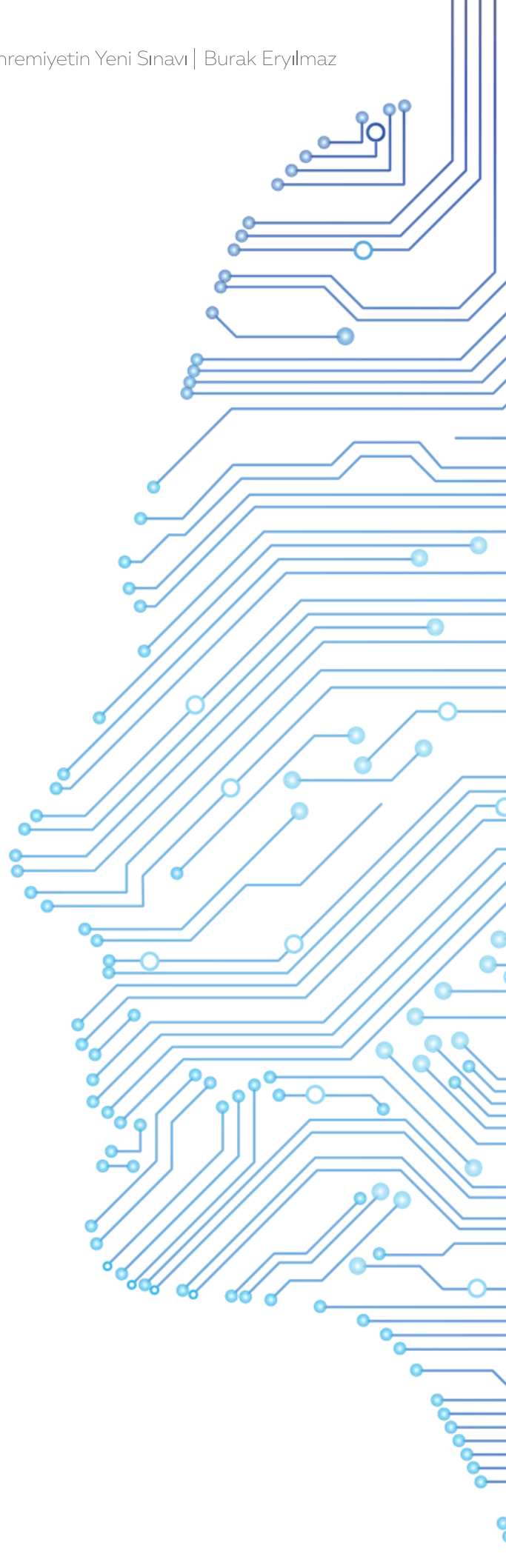
Cihazınız yanınızda değilse, dijital dünyaya girişiniz de kısıtlanıyor.

Güvenlik Bahanesi, Gözetim Gerçeği

Google, bu değişimi savunurken gerekçe olarak yapay zekayı sunuyor: Yapay zeka yazılımları artık fotoğraflardaki trafik lambalarını ve yaya geçitlerini insanlardan çok daha hızlı ve doğrusuçebiliyor. (Ki bizlerin, doğrulama yaparken hata yaptığımızı düşünecek olursak gerekçeleri haksız değil fakat çözüm yolları samimi değil.) Yani "O eski bulmacalar artık interneti koruyamıyor" diyorlar.

Ancak gizlilik savunucuları bu durumu "Walled Garden" (Duvarlarla Çevrili Bahçe) olarak tanımlıyor ve asıl hedefin sadece güvenlik olmadığını vurguluyor. Kapalı ekosistemler sayesinde şirketler; kullanıcı davranışlarını, reklam ve veri profillemeye ağına daha da sıkı takip edebiliyor. İnternetin giriş kapılarında sadece dev şirketlerin "anahtarları" kabul edilirse, izlenmeyi reddeden milyonlarca insan dijital dünyadan dışlanmış oluyor. Görünen o ki, interneti botlardan temizleme çabası, bizleri devasa bir gözetim ağına doğru sürüklüyor. İşte o sinir bozucu trafik lambası bulmacalarını özlemeye başlamamız da bundan. Çünkü en azından o eski bulmacalar, sadece bir insan olduğumuzu kanıtlamamızı istiyordu; hangi dev şirketin veri ekosistemine boyun eğdiğimizizi veya cebimizde kime ait bir cihazı taşıdığımızı değil.

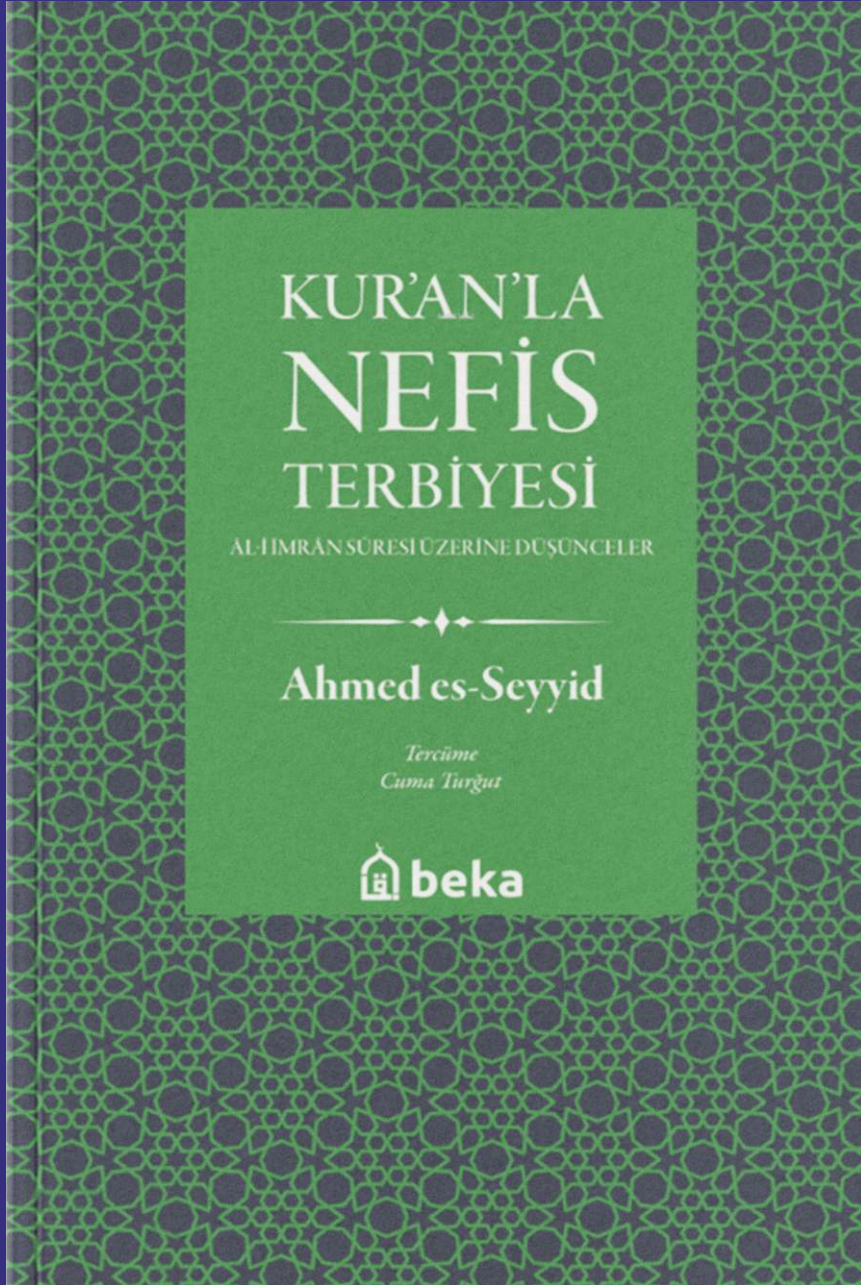
Ve unutmayalım; yeteri kadar ses çıkaramadığımız müddetçe bu yaşadıklarımız daha sadece başlangıç. Anonim kalabildiğimiz o eski internet için, onun başlangıcındayız.

KUR'AN'LA NEFİS TERBİYESİ

Ahmed es- Seyyid

Davet, sözden önce kalpte atılan bir adımdır. İnsan, başkalarına yönelmeden evvel kendi nefsinde hangi istikamete yürüdüğünü fark etmek zorundadır. Çünkü hâli inşa edilmemiş bir söz, yol bulmaz; iç dünyası dağınık olanın çağrısı karşılık bulmaz. Kur'ân, bu yüzden yalnızca inanılacak hükümler sunmaz. O, korku anlarında tutunmayı, yenilgi sonrası doğrulmayı, sabırla yeniden yürümeyi öğretir. Kalbi eğitir; niyeti arındırır; davet yükünü taşıyan ruhu dengede tutar.

Bu eser, Âl-i İmrân sûresinin imtihan ve muhasebe yüklü ayetleri eşliğinde, davet ehlinin iç dünyasında kopan fırtınalara Kur'ân'dan bir sükûnet arar. Yargılamaz; bağırılmaz. Sadece insanı kendisiyle baş başa bırakır. Kur'an'la Nefis Terbiyesi, başkalarını değiştirmeye girişmeden önce, kendi iç âlemini ıslah etmeye cesaret edenler için yazılmıştır. Ahmed es-Seyyid kitaplığının 10. meyvesi olan bu eser, ıslah için çabalayanların gönüllerine şifa sunmaktadır.

Ümmet olarak bela ve musibetlerle kuşatıldığımız zor bir çağda, fert olarak türlü türlü fitnelerle sınıdığımız yeni ahir zamanda gençlere, kimliklerini izmihlale uğratacak kötülüklerden hududullahı riayet ederek korunma ve sünnet-i seniyye üzerine yaşamada rehberlik edecek eserler kaleme alan Ahmed es-Seyyidin bu güzel eserini şiddetle tavsiye ediyoruz..

